

29
ROČNÍK 15

30. června 2006

V ČÍSLE:

Akademický senát schválil rozpočet na rok 2006 • Ze zasedání Vědecké rady • Univerzita rozšíří své kontakty směrem do tropů Střední Ameriky

Zájem o „Jarmark chemie, fyziky a matematiky“ každoročně roste. K nejzajímavějším atrakcím toho letošního, který letos uspořádala Přírodovědecká fakulta UP na Horním náměstí 23. 6. již po šesté, patřil vydařený pokus o sestavení modelu obří molekuly DNA z PET lahví, dodaných návštěvníky.

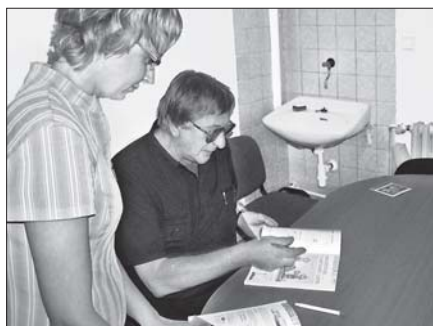
Další informace najdete níže.

-red-, foto archiv
Katedry analytické chemie PFF ▶

Zábavná chemie, fyzika a matematika

■ Zatím jsem viděl jen pár chemických pokusů, ale myslím si, že je to výborný nápad uskutečňovat tyto akce. Totiž jakýkoliv počin, jenž lidi přivede blíže k vědě, je skvělý, řekl univerzitnímu periodiku P. Kantorek, profesor fyziky na Ryerson University v kanadském Torontu a proslulý ilustrátor, který se 23. 6. zúčastnil olomouckého Jarmarku chemie, fyziky a matematiky. Jeho šestý ročník se uskutečnil za krásného počasí, opět na Horním náměstí hanácké metropole.

V základní osnově zůstává jarmareční nabídka každým rokem obdobná. I letos se tedy organizátoři snažili poutavě, zábavně a hravě představit veřejnosti některé „disciplíny“ chemie, fyziky či matematiky. Široká nabídka atrakcí pod stánky zahrnovala v letošním roce zajímavé hryčky s chemikáliemi, fyzikální experimenty, nechyběly soutěže, kvízy i testy, jejichž vítězové byli často odměňováni sladkou pochutinou. Novou atrakcí bylo sestavení obří molekuly DNA (viz snímek nahore).

Samozřejmě i v Kanadě je věda hojně propagována. Většinou jsou však podobné akce uskutečňovány v prostorách univerzit – i tam je totiž společnost orientována spíše na byznys, komentoval již tradiční olomouckou událost P. Kantorek, olomoucký rodák, jenž je veřejnosti znám především díky kreslenému

Dokončení na str. 8

Univerzita udělila významná ocenění dirigentu Z. Mácalovi a prof. E. Petřů – in memoriam

■ V průběhu slavnostního zasedání vědeckých rad 14. 6. ožila aula FF UP dvěma významnými událostmi. Za vynikající výsledky v tvůrčí činnosti, jež na poli vědy nebo kultury přispívají k prestiži Univerzity Palackého a České republiky, byla udělena *Cena Františka Palackého in memoriam* prof. E. Petřů. Je mi velmi líto, že na tomto místě nemůže stát manžel. Práce na UP byla náplní i smyslem jeho života. Byl by za ocenění vděčný, uvedla manželka oceněného Mgr. B. Petřů při převzetí ceny. Prof. E. Petřů byl člověk spjatý s dějinami a současností české literatury. Je následovně hodným svou moudrou a upřímnou tvrdohlavostí, jako člověk, který byl slyšet, jako člověk, který byl slyšen, sdělil k přítomným v aule prof. I. Barteček, děkan FF UP. Cenu Fr. Palackého, k níž se připojují tradičně Hodslavice a Neratovice jako místa, jež byla s osobou Fr. Palackého významně spjata, uděluje jménem olomoucké univerzity pravidelně její rektor.

Rektory českých vysokých škol povede v dalším období prof. P. Sába

■ Na 84. zasedání Pléna ČR, které proběhlo v únoru 2006 na UP v Olomouci, byl zvolen prof. P. Sába, rektor Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, předsedou ČR a spolu s ním i místopředsedou ČR. Šlo o doplňovací volby na funkční období od 24. 2.–31. 7. 2006, které reagovaly na ukončení rektorských funkčních období prof. I. Wilhelma a prof. M. Ludwiga, kterým tak současně skončilo členství v ČR a v Předsetnictvu ČR.

V polovině června 2006 bylo na 86. zasedání Pléna ČR, které tentokrát hostilo České vysoké učení technické v Praze, zvoleno Předsetnictvo ČR na nadcházející období jednoho roku ve stejném složení: prof. P. Sába, CSc., rektor Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (předseda), prof. V. Cejpek, rektor Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, prof. P. Fiala, Ph.D., rektor Masarykovy univerzity, prof. V. Hampl, DrSc., rektor Univerzity Karlovy v Praze, prof. J. Hron, DrSc., rektor České zemědělské univerzity v Praze,

Druhá část slavnostního programu byla věnována neméně významné události. Starobylá tradice olomoucké univerzity udělovat titul *doktor honoris causa* opět došla svého naplnění, a to poté, kdy čestný doktorát UP převzal z rukou rektora UP proslulý dirigent Z. Mácal. Děkuji, jsem hluboce dojatý a nesmím být vděčný. Do smrti na dnešní den nezapomenu, komentoval své pocity s neskrývaným dojetím dirigent, jehož hudební kariéra začala právě v olomoucké metropoli. Z. Mácal poprvé dirigoval Moravskou filharmónii v roce 1962. V únoru 1963 – tedy ve svých sedmadvaceti letech – nastoupil na uvolněné místo druhého dirigenta, po bok šéfdirigenta Moravské filharmónie J. Nohejla. Mácalova inspirativní osobnost se rychle sžívala s olomouckým hudebním prostředím a jeho výraz

Dokončení na str. 6

(Krátké portréty těchto významných osobností najdete na str. 4.)

doc. F. Jirásek, DrSc., rektor Bankovního institutu vysoké školy, a. s. (místopředsedové).

Při příležitosti zakončení funkčního období současné vlády hodnotila ČR na tomto zasedání dále výsledky reformy vysokého školství zahájené v roce 2004 a vyslovila v této souvislosti poděkování ministrům školství, mládeže a tělovýchovy JUDr. P. Buzkové a jejím náměstkovi doc. P. Kolářovi za významný podíl na zlepšení podmínek pro rozvoj vysokého školství; ČR očekává, že nová vláda bude pokračovat v podpoře reformních kroků, zejména důležité je podle rektorů ČR dodržení již schválených nárůstů výdajů na vysoké školství v letech 2007 a 2008 ve výši alespoň 3,5 miliardy Kč ročně.

ČR také zdůraznila nutnost urychleného schválení Národního strategického referenčního rámce na úrovni vlády a podpořila zavedení státních maturit.

Více informací viz <http://crc.muni.cz/>.

-red-

Katedra antropologie a zdravotní PdF UP na Festivalu zdraví a pohybu

■ Dne 3. 6. se na venkovní ploše a ve dvou pavilonech výstaviště Flora Olomouc uskutečnil *Festival zdraví a pohybu*. Hlavními organizátory byly Zdravotní ústav se sídlem v Olomouci a Český rozhlas 1 – Radiožurnál. Cílem festivalu byla propagace zdravého životního stylu, ukázky sportovních aktivit, zdravotní poradenství a řada dalších doprovodných akcí, určených široké i odborné veřejnosti. Jedním z aktivních organizátorů této akce byli také doc. M. Kopecký, Ph.D., RNDr. L. Krejčovský, Mgr. I. Knausová, Ph.D., Mgr. M. Hřivnová, Ph.D., a Mgr. L. Minovská, pracovníci Katedry antropologie a zdravotní PdF UP, kteří prováděli přítomným zájemcům antropometrické a fyziologické měření, zaměřené na hodnocení indikátorů výživového a zdravotního stavu (BMI, WHR, krevní tlak, celkové a procentuální množství tělesného tuku, orientační hodnocení zdatnosti oběhového systému apod.).

Návštěvníků obou pohlaví, starších i mladších, kteří na tento festival přišli a měli zájem o provedení uvedených testů a ověření si svých antropometrických a fyziologických hodnot, bylo mnoho. Pracovníci Katedry antropologie a zdravotní PdF UP naměřeným hodnotám podávali komentář, vysvětlovali a informovali, což návštěvníci velmi kladně hodnotili. Lidé zajímavých se o své zdraví, o zdravou výživu, o možnosti, jak svůj zdravotní stav ovlivnit, co pro sebe udělat, přibývá, proto je třeba akce a aktivity tohoto typu ocenit. Je jisté, že jich bude stále více zapotřebí.

-ik-

Akademický senát schválil rozpočet UP na rok 2006

■ Na posledním zasedání Akademického senátu UP v tomto akademickém roce 28. 6. byl schválen návrh souhrnného rozpočtu na rok 2006, předložený vedením univerzity. Celková výše jeho předpokládaných nákladů je 1 miliarda 646 mil. 152 Kč, což je částka o 12,55 % vyšší než v rozpočtu přijatém na rok 2005.

Současně senátoři doporučili, aby jednání ekonomické komise AS UP s vedením univerzity zaměřené na metodiku tvorby rozpočtu byla zahájena již začátkem zimního semestru akademického roku 2006/2007.

(Další informace budou v nejbližší době k dispozici v zápisu zveřejňovaném na adrese <http://www.upol.cz/odkazy/organy-up/akademicky-senat-up/>.)

-red-

POSPOS aneb Poseměstrální posezení na Přírodovědecké fakultě

■ V úterý 20. 6. pozvalo již tradičně Kolegium děkana PŘF UP zaměstnance fakulty na nádvoří Děkanátu k setkání na počest příchodu léta a konce semestru. Vstupenkou byl tentokrát jakýkoliv hudební nástroj „vydávající alespoň jeden libovolně znějící tón“.

Vstup tedy měl zaručen např. RNDr. J. Kvapil, CSc., z Katedry optiky, který přinesl a hned zapůjčil nápaditě vybavený vozemouch (na prvním snímku vpravo). Spolu s ním našli odvahy k veřejné produkci mj. také pracovník údržby Z. Kochan a I. Sogelová, sekretářka Katedry optiky.

Nechyběl samozřejmě oblíbený Orchestr PŘF UP (TREDOC), jenž k pohodě i tanci hrál ve složení (na druhém snímku zleva) doc. T. Opatrný, proděkan pro vědecké a výzkumné záležitosti, doc. L. Bartoněk z Katedry experimentální fyziky, doc. J. Molnár, CSc.,

Academia film Olomouc začíná projektem AFO jede do kraje

■ Ani letos nežůstane festival Academia film Olomouc (AFO) akcí jednoho města. Do konce června pokračovala první část projekce na středních a základních školách v celém Olomouckém kraji, a to v rámci čtvrtého ročníku projektu *AFO jede do kraje*, jehož cílem je představit nejzajímavější snímky z minulých ročníků festivalu žákům a studentům v prostředí jim vlastním – tedy přímo na školách.

V prvním, červnovém kole projektu zájem o bezplatné projekce projevil šest škol: ZŠ Trávník, ZŠ Kostelec na Hané, Střední pedagogická škola v Přerově, Střední odborná škola v Uničově, zdravotnická škola v Olomouci a Střední škola technická v Mohelnici. V mnohých žáci a studenti zhlédnou během komponovaného programu až čtyři dokumenty s kratší stopáž. Po technické stránce zajišťují projekce organizátoři festivalu. Školám tak stačí jen vybrat termín a požadované dokumenty.

Letošní nabídka je sestavena z celkem šestadvaceti pořadů rozdělených do pěti tematických skupin: *Historická a společenskovědní témata; Protidrogová, protialkoholní, protikuřácká apod. výchova; Přírodovědná a zeměpisná témata; Témata obecně lidská a Pořady v angličtině nebo s anglickými tituly.*

Ze zasedání Vědecké rady UP

■ Vědecká rada UP, která se na svém jednání sešla 12. 6., schválila návrhy na jmenování doc. A. Hogenové, CSc. (vedoucí Katedry filozofie HTF UK Praha, Katedra občanské výchovy a filozofie PdF UK Praha), profesorkou pro obor *Kinantropologie, a doc. F. Musila, CSc.* (Ústav historických věd PdF Univerzita Hradec Králové), profesorem pro obor *Historie*. Oba návrhy budou postoupeny MŠMT ČR k dalšímu řízení.

Vědecká rada UP dále schválila návrh, aby příští přednášku z cyklu *Výročních přednášek k počtu prvního rektora obnovene olomoucké univerzity prof. J. L. Fischera přednesl prof. L. O. Hanuš, DrSc.*, profesor na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě.

Do Kolegia oboru *Tělesné kultury, tělovýchovy, kinantropologie a sportu* Vědecká rada UP schválila navržené členy doc. I. Jiráka, Ph.D., doc. P. Koliska, Ph.D., doc. M. Přidalovou, Ph.D., prof. H. Vykopalovou, CSc., a doc. J. Zháněla, Dr.

VR UP vzala rovněž na vědomí nové vedení Kolegia oboru *Teologie*, jejímž předsedou se stal prof. P. Ambros.

-red-

vědná a zeměpisná témata; Témata obecně lidská a Pořady v angličtině nebo s anglickými tituly.

Mezi nejvíce žádané patří snímek *V pasti – Katka*, který je součástí cyklu *Ženy na konci tisíciletí*. Režisérka H. Třeštíková jej točila v průběhu pěti let a zachytila v něm život mladé dívky závislé na drogách. Hojně objednávaný je také snímek *Kuřácká plicní nemoc* z cyklu České televize *Diagnóza* nebo vítězný dokument na AFO 2005 *Trojhra* režisérky O. Špátové, která v něm konfrontovala tři generace žen z jedné rodiny.

Promítání na školách lze doplnit o tzv. *interaktivní lekci*, která studentům nabídne prostor vyjádřit se k některým aspektům xenofobie a problémům krize hodnot, nastolí otázky účinnosti artprotestu s cílem podpořit zájem studentů o řešení celospolečenských i globálních problémů. Program zajišťuje olomoucké Sdružení D.

Projekt *AFO jede do kraje* bude pokračovat druhým kolem v září a v říjnu. Organizátoři jsou schopni vybrané dokumenty promítat pro kolektivy v dopoledních hodinách přímo na festivalu (1.–5.10.). Přihlášky přijímá sekretariát festivalu, doplňující informace jsou k nalezení na www.afo.cz. Loni projekce zhlédlo na 2 500 žáků a studentů, obdobného počtu chtějí organizátoři dosáhnout i letos.

-pa-

Jednalo Kolegium rektora UP

■ Kolegium rektora UP projednalo na svém zasedání 14. 6. vyhlášení Rozvojových programů pro veřejné vysoké školy pro rok 2007 a aktualizaci Dlouhodobého záměru UP na rok 2007.

Jedním z bodů jednání byla také problematika řízení a organizace univerzitních zařízení, zejména možné varianty navrhovaných změn v řízení Informačního centra UP a dalších celouniverzitních součástí.

Další informace viz <http://www.upol.cz/odkazy/organy-up/kolegium-rektora-up/>.

-red-

Děkan Valdosta State University se setkal s děkankou PdF UP

■ Při své pracovní návštěvě UP v Olomouci na konci měsíce května proběhlo jednání zástupců Valdosta State University (VSU) s vedením Pedagogické fakulty UP. Jednání na téma další možné spolupráce mezi zmíněnými institucemi probíhalo v přátelském duchu formou pracovního oběda. Za americkou stranu se schůzky zúčastnili děkan VSU dr. P. L. Gunter a vedoucí Katedry speciální pedagogiky VSU prof. K. Hull, za PdF UP pak jednání vedly děkanka PdF UP prof. L. Ludíková, CSc., a proděkanka pro vědu, výzkum, zahraniční styky PdF UP doc. K. Vitásková, Ph.D.

Během setkání probírali představitelé obou univerzit možnosti vzájemné spolupráce obou institucí, spočívající zejména ve výměnných pobytech pedagogů a studentů a ve spolupráci v oblasti publikační činnosti. Zájem zástupců z VSU směřoval především do oblasti kooperace v oboru speciální pedagogiky, kterou později ještě podrobněji prodiskutovali s vedoucím Katedry speciální pedagogiky PdF UP Mgr. O. Müllerem, Ph.D., a Mgr. J. Langerem, Ph.D. Bylo řešeno množství témat zajímavých pro obě strany, mezi jinými spolupráce při výuce znakového jazyka a práce na společných projektech. Zástupci VSU měli eminentní zájem o výuku dramaterapie a jiných terapeutických technik lektory PdF UP přímo na americké univerzitě.

Tomuto jednání předcházela návštěva Ústavu sociální péče Vincentinum ve Sternberku a Speciální ZŠ pro sluchově postižené na ulici Kosmonautů v Olomouci, kde jim průvodcem byl aprobovaný odborník a ředitel tohoto zařízení Mgr. J. Langer, tlumočnicí pak studentka PdF UP Mgr. K. Jeřábková. Zde zástupce VSU zaujal především způsob práce s hluchoslepy žáky této školy. Jejich zájem se pak logicky ubíral směrem ke znakovému jazyku a možnostem jeho výuky.

Za PdF UP Ing. L. Mádrová

proděkan pro studijní, sociální a pedagogické záležitosti, RNDr. J. Tillich, CSc., z Katedry teoretické fyziky a doc. R. Kubínek, CSc., předseda Akademického senátu UP,

Povolena byla ale účast bez „vstupného“, bez něž se dostavili např. děkan PŘF UP prof. J. Ševčík a rektor UP prof. L. Dvořák.

Zpovzdálí pasivně přihlížel Alfred Hitchcock, jehož „civilní“ funkce však musela zůstat z bezpečnostních důvodů utajena...

-red-, foto -tj-

Mladí lingvisté se sešli v Olomouci

■ Katedra bohemistiky FF UP ve spolupráci s Olomouckou pobočkou Jazykovědného sdružení ČR pořádala ve dnech 15.–17. 5. v pořadí již 7. *mezinárodní setkání mladých lingvistů*. Setkání navázalo na tradici slibně započatou v roce 2000 v Praze a pokračující od roku následujícího právě zde v Olomouci.

Letošní ročník měl podtitul (téma) *Svět za slovy a jejich tvary, svět za spojením slov* a ve zvucím dopise bylo položeno několik aktuálních otázek: *Rozumíme světu pomocí jazyka? Vidíme svět „skrze jazyk“? Jak svět segmentujeme a proč zrovna tak? Mluvíme/myslíme v metaforách? Je jazyk „obrazem národní povahy“? Má se lingvistika zabývat slovy, nebo věcmi? Stírá se hranice mezi „jazykovým“*

▲ V závěru minulého týdne se ve Velkém sále Arcibiskupství olomouckého konaly **promoce absolventů prezenčního i kombinovaného studia na CMTF**. Slavnostní okamžiky zažívali i studenti, kteří dokončili studium v oboru *Katolická teologie*. *Blahopřejeme!* -red-, foto -tj-

Pedagogickou fakultu UP navštívili američtí studenti

■ Ve dnech 10.–29. 5. jste na chodbách Pedagogické fakulty UP mohli potkat studenty z Valdosta State University (VSU). Skupina 24 amerických studentů vedená dr. B. Bauerem, vedoucím katedry psychologie na VSU, hostovala na Katedře psychologie a patopsychologie PdF v rámci své vysokoškolské výuky.

Ačkoliv spolupráce mezi PdF UP a VSU probíhá již několikátým rokem (dr. Bauer na UP také vyučoval po dobu šesti týdnů volitelný předmět *Industrial and Organizational Psychology*), akce podobného rozsahu mezi těmito institucemi byla premiérová. Koordinátorkou celého projektu byla Mgr. J. Kvintová z Katedry psychologie a patopsychologie, která s nemalým přispěním doc. K. Vitáskové, Ph.D., proděkanky pro vědu, výzkum, zahraniční styky PdF UP (a řešitelky Rozvojového projektu MŠMT zaměřeného na spolupráci s VSU), sestavila americkým studentům zajímavý a bohatý studijní program. Na výuce odborných předmětů participovala řada učitelů z PdF UP, ale také externisté z praxe. Na Pedagogické fakultě studenti absolvovali předměty *Educational Psychology*, *Indu-*

a „ne/mimojazykovým“? Tím byl zájem upřen především k lingvistice, která bývá označována jako *lingvistika kognitivní, kulturní, antropologická, etnolingvistika* apod. Účastníci letošního setkání se však stejně jako v minulých letech nezaměřili jen na „vypsané“ otázky a prezentovali pestrou směs nejrůznějších přístupů a problémů, jimiž se zabývají.

Konference začala v pondělí 15. 5. workshopem *Mluva afatiků – hranice „normality“*?, který vedli doktorandi Katedry bohemistiky D. Faltynek a M. Nagy. V úterý ráno pak proběhlo v aule Filozofické fakulty slavnostní zahájení konference, jež se pak rozběhla ve třech paralelních sekcích, z nichž každá nabídla v úterý čtyři a ve středu dva bloky. Výrazně bylo zastoupeno zkoumání historického vývoje jazyka, jehož zástupci naplnili šest ze šestnácti bloků, které se snažili spojovat spřízněná témata. Součástí diachronních bloků byl i workshop Mgr. P. Marchalové nazvaný *Co se starými texty na začátku 21. století?* Další bloky byly věnovány např. jazyku v médiích, literárněvědným tématům, problematice přístupu k neverbálnímu, smíšeným a komplexním textům, hydronymii apod. Témata jednotlivých příspěvků měla však daleko širší rozptyl, než jaký by jakkoli nadefinované bloky mohly pokrýt.

Na setkání se sjela řada mladých badatelů z různých koutů naší republiky i ze zahraničí. Své tradičně hojně zastoupení zde kromě hostitelské UP měly Ústav pro jazyk český a Slovanský ústav AV ČR, přijeli mladí lingvisté z řady domácích (Brno, Ostrava, Zlín, Hradec Králové) i slovenských (Trnava, Banská Bystrica, Nitra) univerzit, nechyběli však ani hosté z Maďarska, Běloruska či Ukrajiny, a tak titulu olomouckého setkání bylo učiněno za dost.

M. Foret a P. Chvojková,
doktorandi Katedry bohemistiky FF UP

Internet pro seniory

■ Počítač a celosvětová informační síť – internet se staly neoddělitelnou součástí našich životů, bez jejichž pomoci a společnosti bychom si již nedokázali některé úkony běžného pracovního dne vůbec představit. A ačkoli se zdá, že je fenoménem pouze mladší generace, není tomu tak. Možnosti, které spojení počítače s internetem nabízí, jsou tak široké, že si v nich vybere každý, seniory nevyjímaje. Proto se Občanské sdružení *Život 90* rozhodlo uspořádat přednáškové turné pod názvem *Internet pro seniory*. O víkendu 10.–11. 6. 2006 navštívili zástupci občanského sdružení s celým mobilním vybavením, které čítá přednáškový stan vybavený velkoplošnou televizí a počítačem připojeným na internet a tzv. internetový karavan se třemi kvalitně vybavenými zkušebními počítači, Dolní náměstí v Olomouci. Co by však byla všechna technika bez lidského faktoru? Úvodní zahájení tak neobstaral internet, ale vedoucí občanského sdružení Mgr. J. Lohrman, který postupně předával slovo dalším významným řečníkům, kterými byli děkanka Pedagogické fakulty UP prof. L. Ludíková CSc., Mgr. E. Machová za Magistrát města Olomouce, Mgr. O. Müller, Ph.D., za Magistrát speciální pedagogiky PdF a Bc. R. Pitrák jako pořadatel akce. V úvodní řeči všech zúčastněných se dalo zaslechnout nejen přání, ale také nezbytnost podobných akcí, neboť díky internetu se i senioři mohou kdykoli okamžitě spojit s kýmkoli ze známých, příbuzných a přátel, ať se tito nacházejí kdekoli v České republice či ve světě.

Katedra speciální pedagogiky PdF se na této akci však nepodílela pouze účastí svého vedoucího Mgr. O. Müllera, Ph.D., ale především dobrovolnickou činností svých studentů. Část posluchačů prvního ročníku oboru Speciální pedagogická andragogika (E. Dvořáková, E. Jurčíková, P. Vašátková, P. Kodešová, M. Vaverková, J. Chladnuch) se během celého víkendu podílela jak organizačně, tak také poradenskou činností na tom, aby zaujala a přesvědčila co nejvíce seniory, že internet není strašákem, kterého by se měli obávat, ale rádcem a pomocníkem.

Akci navštívilo během celého víkendu přibližně 50 seniorů, kteří si po zhruba dvacetiminutové přednášce mohli zdarma vyzkoušet vše, co se dozvěděli v mobilním karavanu.

O úspěšnosti akce svědčí také skutečnost, že kromě možnosti vyhledávání webových stránek s tématy jako filatelie, pokojové květiny či náboženství si někteří z účastníků přímo hned na místě založili vlastní e-mailovou adresu.

Návštěvníky z řad seniorů nelákala pouze možnost vyzkoušet si pod odborným dohledem práci na internetu, ale také šance vyhrát vlastní stolní počítač. Ať již návštěvníci akce přišli s jakoukoli motivací, jistě nebyli zklamáni a odnesli si, dle studentů, spoustu podnětů a znalostí o internetu.

V. Stoklasová, Katedra speciální pedagogiky PdF UP

▲ Na olomouckém *Atletickém stadionu* se ve dnech 24.–25. 6. sešli *handicapovaní sportovci z různých koutů Evropy, aby změřili své síly ve sportovních disciplínách Mistrovství Evropy v atletice tělesně postižených*. Akci podporovali Univerzita Palackého a *Atletický klub Olomouc* za přispění mnoha sponzorů a firem.

-red-, foto -tj-

Marian Jelínek přednášel na FTK UP v Olomouci

■ V závěru školního roku byl hostem FTK UP dr. M. Jelínek, osobní trenér J. Jágra, mistr světa z Vídně 2005, mistr republiky 2006 s týmem HC Sparta Praha, spoluzakladatel a hlavní trenér Jágr týmu. Dr. Jelínek (na snímku vpravo) přijal pozvání doc. J. Zháněla, Dr. (vlevo), vedoucího Katedry antropomotoriky a sportovního tréninku, a v rámci přednášek z *Antropomotoriky* hovořil o faktorech sportovního výkonu ve sportu. Touto problematikou se dlouhodobě zabývá, je i spoluautorem knihy *Skrutá cesta k vítězství*, která vyšla v roce 2002. V červnu 2006 vyjde jeho druhá kniha s názvem *Poznej sám sebe* a v září 2006 třetí titul, který je sondou do vrcholového sportu.

V přednášce se dr. M. Jelínek zabýval zejména problematikou vlivu psychické přípravy na sportovní výkon ve vrcholovém sportu a možnostmi využití východních filozofií. Četné dotazy na závěr přednášky potvrdily, že studenti mají zájem o získání informací o zkušenostech s uplatňováním teoretických poznatků

-jz-, foto -pd-

Cena Františka Palackého 2006 pro profesora E. Petru – in memoriam

Prof. PhDr. Eduard Petru, DrSc. (narozen 16. 12. 1928 v Olomouci, zemřel 3. 3. 2006), absolvent bohemistiky a romanistiky FF UP, kde poté – na základě práce

Petra Chelčického Řeč o šelmě a obrazu jejím – získal i doktorát filozofie. Od roku 1964 přednášel na Katedře bohemistiky Filozofické fakulty UP starší českou literaturu o teorii literatury. Titul kandidáta věd obdržel za práci *Vývoj českého exemplu v době předhusitské*, habilitoval se spisem *Studie o Petru Chelčickém* roku 1968. V roce 1983 získal titul doktora věd za práci *Husitství, reformace, humanismus a renesance v české literatuře* a o tři roky později byl jmenován profesorem pro obor Teorie a dějiny české literatury. Stěžejním předmětem vědeckého zájmu profesora Petru byla starší česká literatura a její specifika. Svě studie věnoval rozboru a interpretaci jednotlivých děl staročeské literatury. Již od počátku své badatelské činnosti se E. Petru zabýval osobností a dílem Petra Chelčického, jemuž kromě zmíněného textu věnoval větší počet studií. Vydal bibliografii *Soupis díla Petra Chelčického a literatury o něm* (1957). Z dalších Chelčického textů připravil edici *Drobné spisy* (1966), do nové češtiny převedl výbor *Ze sítě víry* (1990). Trvalý zájem E. Petru o parodii a parodické postupy ve starší české literatuře vyústil po několika dílčích pojednáních v syntetizující práci *Zrcadlo skutečnosti. Kniha o středověké, renesanční a barokní parodii* (2002). Ve svých studiích profesor Petru účelně spojoval erudici literárněhistorickou a literárněteoretickou, které provází snaha o exaktní přístup k bádání o literatuře. Jeho cílem nebyla pouhá deskripce či hromadění faktů o zkoumaném díle; na problémy nahlížel z obecnějších perspektiv literárněhistorického vývoje, často s komparativním přihlédnutím ke kontextu evropských

literatur. Významná byla a je činnost E. Petru v oblasti editorské, jež zpřístupnila dnešním čtenářům mnohé literární památky: *Mikuláš Dačický z Heslova: Prostopavda* (1955), *Jan Dubravlivus: Theriobulía* (1983, překlad spolu s M. Hornou), *Rytiřské srdce majice. Česká rytiřská epika 14. století* (1984, s D. Marečkovou), *Copak to ale za mozeka hraje? Hanácké zpěvohry 18. století* (1985), *Alžběta Johanna Westonia: Proměny osudu* (včetně překladu, 2003). Kvalitně editčně připravené texty jsou vždy doplněny analytickou studií o autorovi a vydávaném díle. Další badatelské zaměření prof. Petru představovala teorie literatury a literárněvědná metodologie. Svá teoretická východiska shrnul v učebním textu *Exaktní metody v literárněvědné práci* (1968), nejnověji pak v příručce *Úvod do studia literární vědy* (1999). Významnou část práce zasvětil E. Petru popularizaci starší literatury. Ve svých knihách *Zašifovaná skutečnost. 10 otázek a odpovědí na obranu literární medievalistiky* (1972) a *Vzrušující skutečnost. Fakta a fantazie ve středověké a humanistické literatuře* (1984) odkrývá před čtenářem pozoruhodné možnosti porozumění a výkladu starších literárních děl. Poukazuje na vztah reality a fikce v dobových dílech, na úlohu alegorie a její interpretace, na způsoby určování autorství. Dlouhodobě se prof. E. Petru věnoval starší české literatuře na Moravě. Přispěl do publikace

Přehledné dějiny literatury a divadla v Olomouci (1981), spolu s I. Hlobilem je autorem ceněné monografie *Humanismus a raná renesance na Moravě* (1992), studii přispěl do souboru *Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550* (1999). Na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci byl na přelomu posledního desetiletí hlavním řešitelem výzkumného záměru *Výzkum historie a kultury Moravy*. Zájem E. Petru vzbuzoval vedle literatury rovněž film. Jeho jméno je trvale

spojeno se soutěžní přehlídkou vědeckých, populárně-naučných a didaktických filmů *Academia film Olomouc*. Psal o filologické problematice, byl mj. i spoluvtvořcem koncepce semináře Film a škola v Olomouci. Právem byl jeho přínos oceněn Academia filmem 2005. Vedle obsáhle a mnohostranné odborné práce nelze opomenout jeho činnost pedagogickou. Svě studenti i kolegy si dokázal získat vstřícným a tolerantním přístupem.

Velkorysost a lidské pohledy, kterými oplýval prof. E. Petru nás naposledy semkly v úctě k majestátu smrti. Prof. E. Petru odešel 3. 3. 2006 – ve chvílích, kdy mu byla udělena Cena Františka Palackého. Ocenění, jež bývá udělováno za vynikající výsledky tvůrčí činnosti na poli vědy a kultury, které přispívají k prestiži UP i České republiky.

Titul doktor honoris causa pro dirigenta Z. Mácala

Zdeněk Mácal (narozen 8. 1. 1936 v Brně), absolvent Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, patří ke špičce současných světových dirigentů. Širší pozornost vzbudil již v roce 1965, když zvítězil v mezinárodní soutěži mladých dirigentů ve francouzském Besanconu. Stejný úspěch zaznamenal taktéž o půl roku později, když získal třetí místo v dirigentské soutěži Dmitri Mitropoulos Competition v New Yorku, již předsedal L. Bernstein. Během své umělecké dráhy řídil proslulý dirigent Mácal více než 160 orchestrů ve čtyřech světadílech světa a realizoval nespočetné množství zvukových záznamů pro české i zahraniční nahrávací společnosti. Za své zásluhy obdržel v roce 2004 z rukou prezidenta České republiky Medaili za zásluhy o stát v oblasti umění. V současné době je již třetím rokem šéfdirigentem České filharmonie.

Z. Mácal poprvé dirigoval Moravskou filharmonii v roce 1962, o rok později přijal uvolněné místo druhého dirigenta po boku šéfdirigenta Moravské filharmonie J. Nohejla. Inspirativní osobnost Mácala se tehdy velmi rychle szila s olomouckým hudebním prostředím a výrazné umělecké výkony, umocňované vysokou štihlou postavou a sugestivními gesty, vyvolávaly u olomouckého koncertního publika již od počátku nadšený ohlas. Bez jakéhokoliv přečeňování lze „olomouckou“ etapu Mácalovy velkolepé kariéry – tedy období mezi léty 1963 a 1967 – vzímat nejen jako první profesionální zkoušku, ale stejně tak i jako období prvních velkých uměleckých úspěchů. Vedle Olomouce se v tomto období s Mácalovým dirigentským uměním ale seznamovala i další moravská hudební centra a instituce. Kromě řízení Moravské filharmonie tehdy spolupracoval se Státní filharmonii Brno, natačel pro brněnský rozhlas, dirigoval Filhar-

monii pracujících v tehdejší Gottwaldově a hostoval v ostravské, opavské a olomoucké opeře. Jako druhý dirigent řídil v Olomouci nejen abonentní, ale také zájezdové koncerty a výchovné koncerty pro školní mládež. Ve věstu jeho aktivit by neměl chybět ani Komorní orchestr Moravské filharmonie, který založil a vedl v letech 1963 až 1964 a s nímž se zaměřil na interpretaci barokní hudby, jakož i pěvecký sbor Žerotín, jehož pěvecké umění jako sbormistr formoval v letech 1963 až 1966. Dirigentu Mácalovi již tehdy byly svěřovány taktéž závažné interpretační úkoly z oblasti české soudobé tvorby – v roce 1965 např. uvedl absolventskou skladbu *Symfonické etudy* olomouckého skladatele a později docen-

ta Univerzity Palackého P. Čotka, s nímž – stejně jako s V. Hudemcem, hudebním historikem a kritikem – byl v oboustranně inspirativním uměleckém a odborném kontaktu. Proslulé koncerty Moravské filharmonie s mladým dirigentem byly ve své době nejen recenzovány studenty katedry hudební vědy a výchovy na FF UP a jako přirozený doplněk výuky dějin a teorie hudby hojně navštěvovány i studenty katedry hudební výchovy PdF UP, ale poskytl výrazné kulturní zážitky mnoha mimohudebně zaměřeným studentům a pedagogům Univerzity Palackého. Poslední vystoupení Z. Mácala v Olomouci se uskutečnilo v červnu 1967.

Ve svých jedenatřiceti letech odešel nejprve do pražského Symfonického orchestru FOK, poté do České filharmonie, emigroval v roce 1968.

Stejně tak rychle jako se szil s olomouckým hudebním prostředím, aklimatizoval se i v mezinárodním hudebním životě. Postupně se stal hudebním ředitelem Rozhlasového symfonického orchestru v Kolíně nad Rýnem a Hannoverského rozhlasového orchestru, šéfdirigentem Sydney Symphony Orchestra, hudebním ředitelem Milwaukee Symphony Orchestra a hlavním dirigentem chicagského Grant Park Summer Festival. V dalších letech se potom zasloužil o jedinečný umělecký vzestup New Jersey Symphony Orchestra, v jehož čele stál v letech 1993–2002. V květnu 1998 jej Westminster Choir College poctila čestným doktorátem.

Světově uznávaný charismatický hudebník, proslulý mistrovskými interpretacemi a graciózním stylem dirigování se po letech v zahraničí vrátil do Prahy, kde v letech 1996 a 1997 stanul opět u pultu České filharmonie během mezinárodního festivalu Pražské jaro. Poté obnovil spolupráci s Pražskými symfoniky – v roce 2001 převzal funkci prvního dirigenta. Osudová láska k České filharmonii – jak sám označil svůj vztah k tomuto orchestru – došla k svému naplnění: od sezóny 2003/2004 vstoupil Z. Mácal do sídla filharmoniků v pražském Rudolfinu a jako šéfdirigent začal psát novou kapitolu České filharmonie, jakož i svého uměleckého života.

Z materiálu FF UP vybrala -map-, foto -tj-

Přijímací zkoušky kombinovaného studia Managementu sportu a trenérství FTK UP: nová koncepce

Podobně jako na všech fakultách UP proběhly přijímací zkoušky i na Fakultě tělesné kultury. Katedra antropomotoriky a sportovního tréninku, která garantuje kombinované studium studijního oboru Management sportu a trenérství, připravila ve spolupráci s Centrem výpočetní techniky UP novou koncepci přijímacího řízení. *Cílem nové koncepce byla zejména objektivizace průběhu přijímacího řízení, využití výpočetní techniky a kapacity CVT jako centrálního univerzitního pracoviště k časové optimalizaci (díky pozitivnímu přístupu vedení CVT). Poděkování patří zejména vedoucímu provozu CVT Ing. R. Nepožtkovi a správcům studovny, uvedl vedoucí Katedry antropomotoriky a sportovního tréninku doc. J. Zháněl, Dr.*

Písemná část přijímacího řízení byla realizována v počítačových učebnách IC UP pomocí testovacího programu DIPLOMA, do jehož obsluhy zasvětil pracovníky Katedry antropomotoriky a sportovního tréninku prof. J. Petřek, CSc., z Lékařské fakulty UP, který program využívá již několik let. Uvedený počítačový program umožňuje nejen generování konkrétní zkušební verze náhodným způsobem pro jednotlivé skupiny uchazečů z baterie téměř 800 otázek, ale rovněž okamžitě

vyhodnocení výsledků písemné části. Využití programu DIPLOMA umožnilo prověření znalostí více než 400 uchazečů a uchazečů během dvou půldnů – došlo tedy nejen ke zkrácení doby přijímacího řízení, ale také urychlilo a objektivizovalo jeho vyhodnocení.

Jak řekl děkan FTK UP v Olomouci doc. D. Tomajko, CSc., *pozitivní zkušenosti s využitím počítačového programu DIPLOMA jsou inspirací pro jeho další využití při přijímacím řízení na naší fakultě.*

-jz-, foto -m-

Nové školicí středisko SIPVZ na Pedagogické fakultě UP

Dne 31. 5. 2006 bylo akreditováno školicí středisko SIPVZ při Pedagogické fakultě UP v Olomouci. Bylo tak učiněno rozhodnutím Výběrové komise MŠMT pro Projekt I – *Informační gramotnost*, jehož řešitelkou je PhDr. H. Marešová, Ph.D., z Katedry českého jazyka a literatury PdF UP.

Smyslem výše uvedeného projektu je zvyšování informační gramotnosti pedagogických pracovníků, což je také jedním z cílů koncepce Státní informační politiky ve vzdělávání.

Školicí středisko při PdF UP bylo ustanoveno školicím střediskem SIPVZ typu Z a P, což znamená, že zde mohou být realizovány dva typy vzdělávání: 1. Základní uživatelské znalosti (typ Z), 2. Školení poučených uživatelů (typ P). Středisko je připraveno nabídnout pedagogickým pracovníkům následující moduly: ICT vzdělávání úrovně Z, Úvodní modul PO, ICT ve výuce anglického jazyka a ICT ve výuce

českého jazyka a literatury, ke kterým postupně přibudou i další moduly, které jsou nyní ve stádiu příprav, např. ICT ve výuce matematiky, přírodopisu, biologie a další.

V současné době probíhá příprava on-line podpory pro administraci kurzů (www.sipvz.upol.cz), kterou zabezpečuje technický garant tohoto projektu a děkan pro informační a vzdělávací technologie na PdF UP PhDr. M. Klement, Ph.D. Nově vznikající středisko SIPVZ úzce spolupracuje se Střediskem celoživotního vzdělávání na PdF UP (www.scv.upol.cz). Přihlášky do kurzů lze tedy podávat prostřednictvím obou výše zmíněných internetových adres.

Činnost střediska bude zahájena 1. 9. 2006. Mě nezbývá než středisku popřát mnoho spokojených budoucích absolventů školení.

Za PdF UP Ing. L. Mádrová

SPORTDiscus with Full Text

Univerzita Palackého má do 1. 7. 2006 k dispozici zkušební přístup do databáze *SPORTDiscus with Full Text*, která obsahuje plné texty 230 odborných časopisů, 20 000 disertací, obsahy knih sborníků z konferencí atd. Je zařazena mezi databáze přístupné prostřednictvím EBSCO, tj. na adrese: <http://search.epnet.com>.

Bližší informace na adrese: bis@upol.cz nebo tel. 1722, 1744.

Knihovna UP

ASC připravuje příměstské tábory

Na celé prázdniny jsou rozvrženy termíny *Příměstských táborů pro teenagery* (mládež 12–16 let) a *Příměstských táborů pro děti 5–11 let*, které pořádá Akademik sport centrum v prostorách a okolí Sportovní haly UP.

Více informací o termínech a programu viz: <http://ascup.upol.cz>.

Přihlášky: 585 636 452, 51, e-mail: hana.vyroubalova@upol.cz.

Akademie distančního vzdělávání IP

Pod tímto názvem připravilo Centrum distančního vzdělávání UP dvouletý projekt financovaný Evropským sociálním fondem. Jeho cílem je vytvoření intenzivního zážitkového vzdělávacího programu zaměřeného na zvýšení pedagogických kompetencí učitelů v distanční formě vzdělávání tzv. letní školy pro tutory.

Letní škola pro tutory je určena učitelům dospělých v Olomouckém kraji, kteří mají zájem získat v krátkém čase klíčové kompetence pro vedení distanční výuky. Kurz je organizován distanční formou s e-learningovou podporou. Prezenční (výcviková) část kurzu proběhne od 20. do 25. 8. 2006. Účastníci kromě interaktivní výuky k základním modulům čekají výcviky v oblasti vedení týmové práce, zvládnutí stresu a konfliktních situací v on-line i „face to face“ výuce, nácvik relaxačních technik, besedy s experty na distanční vzdělávání a e-learning.

Velikost studijní skupiny je limitovaná. Kurzu se může účastnit pouze deset zájemců. Účast v kurzu je po dobu trvání projektu (listopad 2007) bezplatná.

Do září 2007 budou vyhlášeny dva termíny konání letní školy. Přihlásit se můžete do 12. 7. 2006 prostřednictvím elektronické přihlášky na adrese <http://akademiediv.upol.cz/>. Zde najdete podrobné informace o projektu.

Kontaktní osoba: M. Všetulová, manažerka projektu tel. 585 631 129, e-mail: monika.vsetulova@upol.cz.

Ve dnech 14.–17. 9. 2006 se v prostorách Uměleckého centra UP uskuteční **mezinárodní konference**
ULMERFEST: DISCOVERING EDGAR G. ULMER – EUROPEAN/AMERICAN FILMMAKER

Jde o vůbec první mezinárodní konferenci, která je věnována životu a dílu filmového tvůrce E. G. Ulmera (1904–1972), pozoruhodné osobnosti evropského a amerického „nehollywoodského“ filmu. K Ulmerovi se hlásili mnozí slavní režiséři, např. F. Truffaut uvádí Ulmerův film *Naked Dawn* jako velkou inspiraci pro svůj film *Jules et Jim*.

Teprve nedávno literární vědec B. Herzogenrath (Univerzita v Kolíně n. Rýnem) učinil překvapivý objev, že Ulmer, pocházející z německy mluvící židovské rodiny, je olomouckým rodákem. Jeho rodný dům se nachází na Resselově ul.1.

Jako zvláštní hosté konference vystoupí Ulmerova dcera A. Ulmer-Cipesová, ředitelka Národního centra pro židovský film S. Pucker Rivová, a autor doposud jedině monografie o Ulmerovi, M. Palm.

Kontaktní adresa: brundlefly@web.de.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
vyhlašuje

**veřejnou soutěž na řešení projektů
programu výzkumu a vývoje**

„Centra základního výzkumu“ (LC)

Informace o cílech a struktuře programu a podmínkách předkládání návrhů projektů a plné znění vyhlášeného programu podpory výzkumu a vývoje lze získat na internetových stránkách MŠMT na adrese www.msmt.cz v části Výzkum a vývoj v ČR (Programy na podporu výzkumu a vývoje).

Kompletní návrh projektu musí být předán MŠMT do 1. 9. 2006.

Výsledky veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji budou zveřejněny 22. 12. 2006 na adrese www.msmt.cz.

Centrum interdisciplinárních studií UP ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí ČR

a Agenturou rozvojové a humanitární pomoci

Olomouckého kraje, o. p. s.,

pořádají v Olomouci **ve dnech 27. 8.–1. 9. 2006**

9. letní školu

rozvojové pomoci a spolupráce.

Letní škola je určena zájemcům o problematiku rozvojových zemí včetně programů rozvojové a humanitární pomoci. Vítání jsou účastníci ze všech oborů, účast není věkové omezena.

Uchazeči se přihlásí dopisem se stručným životopisem, který zašlou (možno i v elektronické podobě) do 15. 6. 2006 na adresu: M. Jahoda, Centrum interdisciplinárních studií UP, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc; e-mail: jahoda@ruprnw.upol.cz.

Další informace: www.arpok.cz, www.development-studies.org.

Děkan Filozofické fakulty UP vypisuje

výběrové řízení

na obsazení místa tajemnice/tajemníka

Filozofické fakulty UP

s nástupem od 1. 9. 2006.

Požadavky: vysokoškolské vzdělání ekonomické-ho, manažerského nebo právního směru; kompetence pro vedení pracovníků a řízení administrativy fakulty; schopnost koncepční práce v oblasti financování, tvorby rozpočtu, investiční výstavby, organizační kompetence v řízení technických záležitostí chodu firmy střední velikosti; souvislá praxe v řízení firmy min. pět let u jednoho zaměstnavatele; aktivní znalost anglického jazyka; práce na počítači.

Přihlášky do výběrového řízení, doložené stručným životopisem, dokladem o dosaženém vzdělání a přehledem praxe přijímá personální oddělení Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10, Olomouc (PSC 771 80), nejpozději do **čtyř týdnů** po uveřejnění tohoto inzerátu.

O špičkových badatelských pracovištích hovořila bývalá rektorka UP prof. J. Mačáková i současný rektor prof. L. Dvořák, pro kterého bude jejich podpora a rozvoj prioritou. „Prvky excellence“ ve výsledcích fakult byly také jedním z hlavních témat zasedání Kolegia rektora UP 19. 4., které uložilo děkanům fakult, aby vypořádali okruhy, v jejichž rámci jsou – či by mohla být – fakultní pracoviště úspěšná.

Podle jakých znaků ale rozeznáme špičkové pracoviště a jaká jsou „kritéria špičkovosti“ ve vědách humanitních, společenských, přírodních a lékařských? Která pracoviště UP tato kritéria v jednotlivých oborech vědy splňují?

Odpovědi na tyto otázky jsme se pokusili získat od představitelů vědních oborů na UP; oslovili jsme proto celkem 17 předsedů jednotlivých kolegií oborů na UP. Stanoviska deseti z nich byla průběžně publikována v číslech 26 až 28; posledním příspěvkem, který nám do redakce doputoval, tuto diskuzi uzavíráme:

1. **Podle jakých znaků rozeznáme špičkové pracoviště a odlišíme jej od ostatních?**
2. **Jaká jsou „kritéria špičkovosti“ v oboru, jehož jste představitелеm?**
3. **Na která pracoviště UP se tato kritéria ve Vašem oboru vědy vztahují?**
4. **Mají něco společného kritéria pro vědy humanitní, společenské, přírodní a lékařské?**

Prof. H. Válková, CSc. (Katedra aplikovaných pohybových aktivit FTK UP), **předsedkyně Kolegia oboru Tělesná kultura, tělovýchova, kinantropologie a sport** (do 24. 4. 2006):

V současné době se hovoří o „prvcích excellence“, což v podstatě odpovídá stále diskutovanému tématu úrovně universit jako „teaching university a research university“. Naproti tomu v „prvcích excellence“, a dle mého názoru správně, je podchycena i špičková činnost pedagogická a tzv. „další tvůrčí činnost“.

Ad 1) Špičkové pracoviště je pracoviště v něčem výjimečné, jedinečné, avšak ne jediné. Jedinečnost by měla vyplývat právě z konkurence v rámci oboru, tématu. Jedinečnost a výjimečnost jistě bude souviset s konvencemi uznávání v mezinárodním kontextu (publikace, výzkumné projekty a granty, patenty či umělecké aktivity). Jedinečnost by ale také měla naznačovat jistý směr do budoucnosti, odbornou či „oborovou školu“ a zde ovšem může být i problém: neboť někdy to, co se zdá v jisté době absurdní, provokující, příliš revoluční, a tudíž neodpovídající daným dobovým konvencím hodnotících kritérií, se v budoucnu ukáže jako podstatný směr ovlivňující vývoj teorie či praxe. Příklady jistě nalezneme v historii vědy, ať už se to týká věd přírodních či společenských.

Ad 2) Kinantropologie, jako „hraniční a multidisciplinární“ vědní obor (dosud nemá ani samostatné číslo CEP i když ve světě tomu tak je, a veškeré výzkumné aktivity jsou zařazovány pod obor jiné), musí přijímat „kritéria špičkovosti“, obdobná jako v ostatních oborech, tj. publikace v renomovaných časopisech, zvané přednášky, patenty, grantové projekty, vlastní ediční činnost apod. Zdůraznila bych však více hodnocení kvality a obsahu než počtu a hlavně význam pro ovlivnění praxe a kontinuum

s budoucností. Dalším kritériem, ovšem těžce měřitelným, je kvalita absolventů a jejich uplatnění v praxi na špičkové úrovni, ať už se jedná o absolventy Bc., Mgr. či Ph.D. Obor Kinantropologie pak pokrývá oblast „pohybu a zdravého životního stylu“, stejně jako oblast „vrcholového sportu“, oblast vědeckého výzkumu i „další praktické tvůrčí činnosti“. Jedním z kritérií je jistě také mezinárodní uplatnění a ohlas, ale opět pozor: ne vše zahraniční je automaticky nejlepší.

Ad 3) Obor Tělesná kultura, tělovýchova, kinantropologie a sport zatím zahrnuje pouze pracoviště v rámci FTK UP (i když bylo a je diskutováno i jiné pojetí). Otázku vztahují k pracovištím uvnitř FTK. Diference mezi pracovišti jsou, a jsou sledovány a vyhodnocovány. Jsou jak v oblasti získávání výzkumných grantových projektů, projektů společenských zakázek, evropských strukturálních fondů, projektů mezinárodních konferencí či ediční činnosti, stejně jako v tvorbě jedinečných studijních oborů či jejich modulů. Na druhé straně však by bylo neobjektivní jmenovat pouze některá pracoviště a podtrhovat jen některé výsledky, neboť všechny výsledky současné „špičkovosti“ vznikly na základě minimálně patnáctiletého vývoje „know-how“ na FTK obecně, včetně podílu tzv. technicko-hospodářského servisu.

Pro dosažení „excellence“ je nutná jak jistá kompetice mezi pracovišti, tak především týmová kooperace. Týmovou atmosféru a vlastní chtění považují také za jeden ze znaků „špičkovosti“ pracoviště, stejně tak jako uznávání hodnot morálky a etiky v práci vědecké i pedagogické.

Ad 4) Vyplývá z předchozího. Není třeba vymýšlet další kritéria. Excellence souvisí s jistým základem univerzálním (přece jsme univerzitou), v aplikacích pak jsou specifika namístě.

Doc. P. Ilík, Ph.D. (zástupce vedoucího Katedry experimentální fyziky PŘF UP), **předseda Kolegia oboru Fyzika:**

Ad 1 a 2) V oblasti přírodních věd se za špičková považují pracoviště, která jsou uznávána v zahraničí. Toho lze dosáhnout pouze dlouhodobou kvalitní úrovní vědeckých nebo aplikačních výstupů, aktivní účastí na kongresech a konferencích a spoluprací v rámci mezinárodních projektů. Aby byla vysoká úroveň udržována po dlouhou dobu, je třeba, aby špičkoví odborníci z pracoviště produkovali další špičkové odborníky, kteří se uplatní i v zahraničí. Tito jsou pak zdrojem dlouhodobých vazeb, které jsou k prosazení se na mezinárodním poli tak potřebné. Základem výchovy špičkových odborníků je vysoká úroveň postgraduálního studia, které musí odpovídat mezinárodním standardům (samostatně řešení projektů, minimálně tři impaktované publikace v mezinárodních časopisech, z toho minimálně jedna autor-ská). Myslím si, že dlouhodobě kvalitní postgraduální studium je výhodné budovat na „vlastních“ studentech bakalářských a magisterských programů, kteří jsou doplňováni studenty „odjinud“. Zejména studenti ze zahraničí jsou vitálním zdrojem budoucích vazeb na zahraniční pracoviště. Věda a výzkum na špičkových pracovištích se tedy neobejde bez kvalitní přípravy studentů na všech úrovních studia.

Ad 3 a 4) Výše uvedená kritéria platí pro obory, jejichž špičkovost je podmíněna mezinárodním uznáním (např. přírodní vědy, lékařské vědy...). V rámci těchto oborů je možno hledat kvantifikátory špičkovosti v míře zapojení pracoviště zejména do mezinárodních grantů, v hodnotách impaktních faktorů časopisů, ve kterých pracoviště pravidelně publikuje, v citačním indexu pracovníků nebo třeba v počtu doktorandů, kteří se po skončení postgraduálního studia uplatní na zahraničních pracovištích.

Existují však obory, u kterých může být uznání v rámci naší republiky dostatečným kritériem pro jejich špičkovost. K nim patří například obory v rámci humanitních a společenských věd. Důkladná monografie o české filozofii 19. století, kterou zmiňuje prof. Blecha (předseda Kolegia oboru Filozofie) ve svých odpovědích na tyto otázky (ZUP 27, 2006) bude asi opravdu těžko citována v zahraničních časopisech, a přitom může jít z hlediska oboru o významné dílo. Význam takového díla je pak dán ohlasy v rámci naší republiky. Myslím si, že obecně vždy záleží na daném oboru, zda se přihlásí k národnímu či mezinárodnímu kontextu své práce a jak si tuto platformu obhájí.

Připravila -mav-

Univerzita udělila...

né umělecké výkony, umocňované vysokou štíhlou postavou a sugestivními gesty vyvolávaly u olomouckého koncertního publika nadšený ohlas, řekl prof. J. Vičar z Katedry muzikologie FF UP k počátkům rozvíjející se kariéry současného šéfdirigenta České filharmonie, který doposud dirigoval více než 160 orchestrů z různých koutů světa. Nemám připravenou žádnou řeč, ostatně kromě partitur jsem si nikdy nic nepřipravoval, ale rád bych pár slov řekl: V mém srdci i v hudebním životě má Olomouc zcela speciální místo. Vzpomínám na dobu svých začátků. Tehdy, jako druhý dirigent, jsem v Moravské filharmonii řídil své programy, na zájezdech do Šumperku, Jeseníku, Prostějova, Přerova jsem však přebíral i koncerty po panu šéfovi Nohejlovi. Neustále jsem se učil, učil a... nadával, že mám moc práce. Ještě dnes však z této dřiny těžím. Ano, mám zkušenosti, vím trochu lépe „jak na to“, ale to nejdůležitější jsem získal v Olomouci. S odstupem času mohu říci, že jsem se sice hodně naučil, poznal novou kulturu, tím olomouckým dirigentem jsem ale v podstatě zůstal, sdělil Z. Mácal ke shromážděným a v neformálním duchu pokračoval: Zavřete

Dokončení ze str. 1

oči, vezměte mapu a kam poslepu „zaboříte“ prst, tam jsem – pokud tam mají orchestr – byl. Jen v Olomouci jsme se však dokázali scházet, v Olomouci vznikala mnohá přátelství. Později už nebyl na nic čas – každý týden jiné místo, jiný stát, jiný orchestr, jiný jazyk. Na sklonku akademického roku 2005/2006 vyjádřila Univerzita Palackého nejvyšší poctu mužů, jenž poprvé vzbudil širší pozornost v letech 1965 a 1966, kdy se stal laureátem dvou významných hudebních soutěží: mezinárodní dirigentské v Besançonu a Dmitri Mitropoulos Competition v New Yorku. Není podstatné, co člověk dělá, ale jak to dělá. Důležité je mít radost z každé práce, kterou dělá. Já mám to pozhánání, že mám povolání, které je mou radostí, láskou a navíc jsem za to placený. Podstatné je, že člověk musí věřit v to, co dělá. Když jsem se po letech vrátil do České filharmonie, řekl jsem: „Kruh se uzavírá.“ Mám-li být ale absolutně upřímný, musím říci, že vše začalo v Olomouci. Ano, téměř všechno „poprvé“ v mém dirigentském životě bylo právě v Olomouci, řekl Z. Mácal závěrem.

M. Hronová

Kolegia oborů na Univerzitě Palackého

Kolegia jednotlivých oborů na UP jsou odborným poradním orgánem vědeckých rad v otázkách příslušného oboru. Do jejich kompetence spadají návrhy koncepce rozvoje oboru, garance návrhů bakalářských a magisterských studijních programů v daném oboru (nebo jeho odpovídající části a obsah státních rigorózních zkoušek), koordinace obsahové přípravy a vyhodnocování bakalářského nebo magisterského studijního programu. Koordinují rovněž personální zajištění studijních programů a navrhuji členy oborové rady studia v doktorských studijních programech.

Členy kolegia jednotlivých oborů jmenuje a odvolává rektor na návrh vědeckých rad fakult UP se souhlasem VR UP; předsedu kolegia oboru volí ze svého středu jeho členové.

Povinností kolegia oboru (a oborové rady) je podávat děkanovi nebo rektorovi na jejich vyzvání zprávu o realizaci jednotlivých studijních programů.

Kolegia oborů pěstovaných na UP: Biologie a ekologie; Filologie; Filozofie; Teologie; Fyzika; Geografie, geologie a mineralogie; Chemie; Lékařství; Matematika a informatika; Historie; Psychologie; Pedagogika, speciální pedagogika, učitelství a sociální péče; Právo; Publicistika; Sociologie a politologie; Tělesná kultura, tělovýchova, kinantropologie a sport; Umění a teorie umění; Zdravotnictví.

Biomedical Papers jubluje

Před šedesáti lety, 21. února 1946 byla obnovena Univerzita Palackého v Olomouci s fakultami bohosloveckou, lékařskou a filozofickou. Spolu s univerzitou v letošním roce jubluje i odborné periodikum Lékařské fakulty *Biomedical Papers*, dříve *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultatis Medicae* – v roce 2006 vychází jeho 150. svazek. Stejně jako univerzita i ono si připomíná jednotlivá údobí, která formovala jeho odborný profil a grafický design do současné podoby. V následujících řádcích se zmíním stručně o genezi tohoto periodika a připomenou osoby, jejichž aktivita výrazně ovlivnila nebo dosud ovlivňuje jeho podobu.

Čelní představitel obnově Lékařské fakulty (LF) vycházející ze zkušeností jiných vysokých škol si dobře uvědomovali, jak velký význam pro rozvoj badatelské činnosti na fakultě má možnost publikovat původní výsledky výzkumu ve fakultním nebo univerzitním časopisu. Nepřekvapuje proto, že 27. ledna 1949 vystupuje na schůzi fakultního sboru LF prof. J. Kabelík s návrhem, aby fakulta zahájila vydávání své vlastní periodické publikace pod názvem *Acta Facultatis Medicinae Universitatis Palackianae Olomoucensis*. Jeho návrh byl přijat a postoupen k projednání univerzitní radě UP. Ta jej však zamítla a své rozhodnutí zdůvodnila konstatováním, že v brzké době začne vycházet celouniverzitní periodikum, v němž budou moci publikovat své výsledky i pracovníci Lékařské fakulty.

Odmítavé stanovisko univerzitní rady UP nezlomilo vůli členů fakultního sboru LF vydávat vlastní odborný časopis. Po vyhodnocení situace dospěli členové akademické obce k závěru, že v dané chvíli by jejich záměr mohla částečně splnit spolupráce s Lékařskou fakultou Masarykovy univerzity v Brně, která již od roku 1922 vydávala *Spisy Lékařské fakulty Masarykovy univerzity*; v roce 1949 byl jejich název změněn na *Scripta Medica Facultatis Medicinae Universitatis Masarykianae*. Jednání reprezentantů vědecké obce obou moravských lékařských fakult bylo úspěšné; společnou odbornou publikaci reprezentovala *Scripta Medica Facultatum Medicinae Universitatis Masarykianae et Palackianae*.

Těsná spolupráce obou lékařských fakult v oblasti publikační činnosti skončila v roce 1955. Odborné studie, které v té době vznikaly na pracovištích LF UP v Olomouci, byly pak opublikovány v druhém svazku *Acta Universitatis Palackianae Olomoucensis*. Dlouhodobá touha pracovníků LF vydávat vlastní časopis tak byla naplněna. *Spiritus agens* tohoto dění byl prof. F. Santavy, přednosta Ústavu lékařské chemie. Byl to on, kdo inicioval vznik a vydávání sborníku *Acta Universitatis Palackianae Olomoucensis Facultatis Medicae* (dále AUPO) a jako výkonný redaktor formoval jeho odborné zaměření až do své smrti v roce 1983.

Vzhledem k tomu, že tento sborník otiskoval odborné stati výhradně v cizích jazycích (anglickém, německém, francouzském a ruském), sloužil také k propagaci vědecké práce olomouckých pracovníků v cizině. Výrazně tomu napomáhala i aktivita Ústřední lékařské knihovny, která jej rozesílala do knihoven v zahraničí nebo jej vyměňovala za odborné časopisy, které obohacovaly fondy Ústřední lékařské knihovny.

V roce 1983 se stal výkonným redaktorem AUPO V. Šimánek z Ústavu lékařské chemie, který už od roku 1975 se zesnulým prof. Santavým na redakční přípravě sborníků intenzivně spolupracoval. V roce 1986 se do redakční práce zapojila také J. Ulrichová z téhož ústavu. Po celé období své existence měla AUPO svou redakční radu, kterou tvořili odborníci z LF UP reprezentující různé medicínské disciplíny. Předsedou redakční rady byl až do roku 2005 vždy z titulu funkce proděkan pro vědu a výzkum.

Události v roce 1989 ovlivnily ediční politiku LF, a tím i vydávání sborníku. Předsedou redakční rady zůstával i nadále proděkan pro vědu a výzkum, nicméně vedení LF projevovalo o jeho vydávání minimální zájem. Finanční výdaje související s tiskem sborníku byly v té době hrazeny z prostředků, které

zajišťoval Ústav lékařské chemie a biochemie, popřípadě ze sponzorských darů. Díky oběma výkonným redaktorům a jejich blízkým spolupracovníkům, kteří svým osobním zaujetím pro ediční práci vytvářeli prostor pro publikování vědeckých výsledků pracovníků fakulty, AUPO toto kritické období „přežilo“.

K významné kvalitativní změně v historii AUPO dochází v roce 2001, kdy oba výkonní redaktoři spolu s J. Potomkovou z Informačního centra LF iniciovali změnu jeho názvu na *Biomedical Papers*. Současně se změnou názvu AUPO se změnil i jeho grafický design a ustálila se frekvence jeho vydávání – dva svazky za kalendářní rok. Ze sborníku se stává periodikum. V současné době tvoří nedílnou součást

Biomedical Papers příležitostně vydávaná Supplementa, v nichž jsou publikovány příspěvky z mezinárodních konferencí organizovaných LF UP. *Biomedical Papers* publikují původní práce ze všech oblastí biomedicíny včetně prací klinických. Přednostně uveřejňují přehledné práce vypracované doktorandy v průběhu postgraduálního vzdělávání. Odbornou a formální úroveň každé práce před jejím přijetím do tisku posuzují nezávislí oponenti, jazykovou korekturu anglického textu provádí redakce.

V souladu se statutem *Biomedical Papers*, který v roce 2005 schválila Vědecká rada LF UP, řídí práci periodika redakční rada, která je složena z předních českých a zahraničních odborníků. Její členy jmenuje děkan fakulty, předsedu redakční rady volí její členové tajným hlasováním; v letech 2006-2010 předsedá jednáním redakční rady J. Ulrichová. Výkonný orgán redakční rady (redakční kruh) tvoří skupina osob, jejichž odborná kvalifikace je nezbytná pro kvalitní ediční činnost. V současné době tvoří redakční kruh T. Bukvová, J. Potomková, A. Oulton, S. Rieger, M. Volmut a V. Šimánek.

Pro úplnost ještě připomínám, že na základě iniciativy prof. F. Santavyho byly sborníky *Acta Universitatis Palackianae Olomoucensis Facultatis Medicae* (svazek 1–144) abstrahovány Chemical Abstracts Service Americké chemické společnosti. V současné době jsou *Biomedical Papers* indexovány v MEDLINE/EXCERPTA MEDICA, BIBLIOGRAPHIA MEDICA ČECHOSLOVACA, CHEMICAL ABSTRACTS SERVICE a BIBLIOTHEK UNIVERSITÄT REGENSBURG. Od roku 2002 (svazek 146) je časopis v plnotextové podobě volně dostupný prostřednictvím amerického biomedicínského portálu PubMed (www.pubmed.com) díky projektu, který ve spolupráci s National Library of Medicine (Bethesda, USA) realizuje Informační centrum LF UP. Jednou z výhod dostupnosti plných textů článků je výrazné zvýšení počtu citačních ohlasů v Science Citation Index. Domovská stránka časopisu nabízí webový archiv fulltextů v retrospektivě od svazku 141 (1998) na adrese <http://biomed.papers.upol.cz>.

V roce 2005 redakční rada požádala Thompson Institute o evaluaci *Biomedical Papers* s cílem získat pro ně *impact faktor*. Jménem celé akademické obce přeji *Biomedical Papers*, aby evaluace, která má být ukončena v roce 2007, byla úspěšná. Zvýší to nepochybně jejich prestiž v odborné komunitě a rozšíří okruh čtenářů i zájemců o publikování v nich. Byl by to také přímý důkaz užitečnosti práce všech, kteří se na formování odborného profilu periodika podíleli v minulých letech nebo se podílejí dosud.

Prof. J. Petřek, CSc., LF UP

Rektor Univerzity Palackého vyhlašuje
**soutěž o „Cenu rektora UP
za nejlepší vědeckou nebo uměleckou
práci studentů bakalářských
a magisterských studijních programů“
v roce 2006**

a) vydanou tiskem,
b) předloženou jako rukopis či umělecké dílo.

Cena rektora UP se uděluje za práce v oboru biomedicínských věd; matematiky; přírodních věd; pedagogických a psychologických věd; jazykovědy a literární vědy; věd o umění; muzikologie; ostatních společenských věd; za realizaci uměleckého díla.

Autor oceněné práce obdrží finanční odměnu ve výši 3500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP. Cena nemusí být udělena v každém z vyhlášených oborů.

Přihlásit je možno seminární (ročníkové), diplomové a jiné studentské práce (do soutěže nebudou přijaty práce, které již byly přihlášeny v minulých letech), popřípadě jejich ucelené části. Přihlášeny mohou být i práce, které se neúčastnily soutěže na fakultách.

Práce předkládají jejich autoři ve třech vyhotoveních ve standardní úpravě (pevně spojené listy) současně s vyjádřením konzultanta a přihláškou, která je k vyhodnocení na úseku prorektoraty pro záležitosti vědy a výzkumu. Konzultant také navrhne dva oponenty. Realizace uměleckého díla se může doložit fotografickým, případně jiným záznamem. Práce se odevzdávají na úseku prorektoraty pro záležitosti vědy a výzkumu.

Práce ucházející se o *Cenu rektora UP* se předkládají do **30. září 2006**. Prorektorka vyžádá dva oponentské posudky, jimiž doplní materiály pro jednání komise.

Komise jmenovaná rektorem UP předložené práce posoudí a vybrané práce navrhne rektorovi UP k ocenění.

Rektor Univerzity Palackého vyhlašuje
**„Cenu rektora pro nejlepší sportovce
z řad studentů UP“
pro rok 2006.**

Cena rektora se uděluje jednotlivcům za nejlepší sportovní výsledky, kterých dosáhli v akademickém roce 2005/2006. Návrhy na ocenění mohou podávat všichni členové akademické obce UP v Olomouci.

Ocenění obdrží finanční odměnu ve výši 3 500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP.

Návrhy se předkládají do **30. září 2006** na úsek prorektoraty UP pro záležitosti vědy a výzkumu, kde je k dispozici i návrhový list.

Komise jmenovaná rektorem UP předložené návrhy posoudí a navrhne studenty k ocenění.

Katedry chemie PíF UP a Gymnázium Šternberk pořádají akreditovaný kurz v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na téma
**Základy toxikologie pro učitele
přírodovědných oborů.**

Přihlášku a podrobnější informace o termínech a místech konání najdete na <http://chemie.upol.cz/zde/dvu.html>.

Závaznou přihláškou je nutno zaslat do 5. 9. 2006.

Právnická fakulta UP
přijme zaměstnance pro pozice
asistenta/asistentku řešitele projektu

Požadavky: vysoká škola ekonomického směru, znalost práce na PC v prostředí MS Windows, pracovní flexibilita, znalost minimálně dvou světových jazyků; zvýhodnění budou uchazeči, kteří mají zkušenosti z řešením projektů.

Písemně přihlášku doložené strukturovaným životopisem a přehledem dosavadní praxe včetně kopií příslušných dokladů zašlete na adresu Děkanát Právnické fakulty UP, tř. 17. listopadu č. 8, 771 11 Olomouc (tel.: 585 637 531, fax: 585 637 506, <http://deskafp.upol.cz>).

Termín přihlášek: nejpozději do 10. 7. 2006.
Předpokládaný nástup: 1. 8. 2006.

Univerzita rozšíří své kontakty směrem do tropů Střední Ameriky

K podrobnostem možné budoucí spolupráce olomouckého vysokého učení s Earth University byla na 29. 6. připravena návštěva koordinátora pro zahraniční styky z této kostarické univerzity dr. P. Bidegaraye na UP. Jak uvedl doc. P. Nováček, ředitel Centra interdisciplinárních studií UP a iniciátor připravovaného setkání, chystaná spolupráce se bude týkat především oboru Mezinárodní rozvojová studia a oborů zaměřených na ochranu a tvorbu životního prostředí na PříF UP. *Věříme, že se nám podaří vyjednat možnost výměnných pobytů pro naše studenty a pedagogy. Prospěch z chystané spolupráce by mohli mít nejen přírodovědci, ale také např. filologické obory na Filozofické fakultě UP*, dodal doc. P. Nováček.

-rp-

EARTH University – nový model vzdělávání

„Earth“ v angličtině znamená zemi, ale je to také španělský akronym pro Školu zemědělství ve vlhkých tropických oblastech. EARTH University byla založena v roce 1990 na 3 500 hektarů velké bývalé banánovníkové plantáži, sto kilometrů severovýchodně od hlavního města Kostariky San José. Škola je neziskovou organizací, jejíž vznik finančně podpořily zejména US AID a Kelloggova nadace (mezi současné sponzory patří např. American Express Foundation, norská a švédská vláda a další). Má přes čtyři stovky studentů z 23 zemí Střední a Jižní Ameriky a z Ugandy. Za svoji šestnáctiletou historii má již tisíc absolventů čtyřletého bakalářského studia, kteří z více než dvou třetin pracují dnes v ziskovém sektoru nebo sami podnikají, sedm procent pracuje v nevládních organizacích, sedm procent ve vládních institucích a osm procent pokračovalo či pokračuje v doktorandském studiu někde jinde.

Náklady na jednoho studenta ročně činí téměř 26 000 dolarů. To ale neznamená, že jde o školu jen pro bohaté. Naopak, učitelé z EARTH University utratí ročně 100 000 amerických dolarů za to, že cestují po Latinské Americe a vyhledávají talenty v ekonomicky zostálých a venkovských oblastech, kteří mají předpoklady stát se jednou vůdčími osobnostmi ve své komunitě, ať už přímo v zemědělství nebo obecněji v péči o přírodní zdroje. Ze 112 studentů, kteří nastoupili na školu v roce 2005, tak plně stipendium získalo 54 studentů, 40 studentů získalo částečné stipendium a 18 studentů si náklady hradí plně samo.

Protože má univerzita vybudované solidní jmění (Endowment Fund) ve výši 93 milionů dolarů, skoro polovinu ze školného pokryje všem studentům právě z tohoto fondu. Reálně je tedy cena pro studenta, který si vše hradí sám, 13 300 dolarů za rok, během čtyř let to činí 53 200 USD.

Posláním univerzity, jejíž celý kampus leží uprostřed tropického pralesa (ve výši pouhých 37 metrů nad mořem nedaleko od pobřeží Karibského moře), je podporovat environmentálně příznivý zemědělský rozvoj ve vlhkých tropických oblastech. Vzdělávací model je založen na čtyřech pilířích: sociální citlivost, environmentální uvědomění, podnikatelský duch a rozvoj lidských hodnot příznivých udržitelnému rozvoji.

Výuka má hodně participativní, instruktivní a také praktickou, nejen teoretickou podobu. Při čtyřech stovkách studentů, na které připadá čtyřicet učitelů, to možné je. K tomu je třeba připočítat ještě stáb lidí, kteří zajišťují chod kampusu a přilehlé organické farmy. Praktická výuka znamená, že studenti každou středu a sobotu od sedmi do jedenácti hodin dopoledne tráví prací na farmě. Někdo by v tom mohl vidět zdroj levné pracovní síly, ale účel to má jiný – získat i praktické dovednosti a návyky, se kterými studenti obstojí, až se vrátí zpět do svých zemí a do svých domovů. A vrací se jich kupodivu hodně – osmdesát pět procent. To je krásné číslo, když je srovnáme s československými zkušenostmi: 50–70 % studentů z rozvojových zemí, kteří studovali v bývalém Československu a později v ČR, se domů nevrací a buď zůstávají v naší zemi (menší část), nebo si hledají uplatnění v dalších bohatých a rozvinutých zemích.

Studenti se připravují na podnikání a život v reálném světě především prostřednictvím zvláštního sedmiměsíčního podnikatelského kurzu (škola má během akademického roku tři semestry). Vyberou si – nebo jim je přidělen – projekt (např. pěstování léčivých bylin, péče o malé stádo skotu, vepřů či koz, produkce jogurtu z mléka apod.), na který dostanou „mikropůjčku“. Obvykle jde o částku kolem 3 000 USD. Musejí vypracovat svůj podnikatelský plán, jehož nedílnou součástí je hodnocení vlivů na životní prostředí a sociálních vlivů na komunitu. Musejí si zpracovat způsob financování (využití prostředků), administraci projektu, marketing a komerční využití výsledků své práce. Projekt nesmí být ztrátový, jinak nedostane student zkoušku a opakuje. Není to však nijak hrozné, protože studenti pracují pod vedením učitelů a farmářů a velmi často bývají projekty slušně ziskové (i několik tisíc dolarů).

Mimochoodem, být učitelem na EARTH University je časově náročné. Všichni učitelé mají bydlení přímo v kampusu a měli by být k dispozici studentům prakticky po celý den. A studenti toho využívají. Vznikají tak silné osobní vazby, kdy snad mladí lidé dostanou do života něco víc a podstatnějšího než sumu vědomostí. Na druhou stranu učitelé pociťují občas potřebu „vypadnout“ na víkend nebo pár dní pryč od žáků a být jen sami nebo se svojí rodinou.

Na EARTH University se dá studovat buď čtyři roky nebo přijet na krátkodobý, tříměsíční pobyt (internship). Pak je poplatek 1 150 USD (plus náklady na cestu). Od září využije této možnosti také jedna studentka studijního oboru „Mezinárodní rozvojová studia“ z Přírodovědecké fakulty UP.

Kampus je perfektně vybaven (prakticky západní standard), co se týče ubytování, stravování, komunikačních služeb (připojení na internet přes optický kabel přímo v pralesě!) a zejména možností sportovního využití. Pokud ale milujete velkoměsto a bujarý noční život, nejezděte. EARTH University sice není vězení a studenti mohou po splnění svých povinností prakticky kdykoliv opustit kampus, ale do San José je to přece jen sto kilometrů. Naopak na atraktivní karibské pláži je to jen čtyřicet kilometrů.

Platy vyučujících nejsou nijak závratné – od 24 000 USD do 50 000 USD ročně. Posláním profesorů je především učit a být se studenty, takže pokud někoho láká hlavně výzkum a chce si získat brzy mezinárodní renomé, EARTH University není ideální místo.

Nicméně výjimky existují. Např. profesor entomologie B. Kolman z Mexika tu hledá lék na tropickou nemoc (Chagas disease), kterou přenáší parazit, jehož hostitelem je několik druhů tropických brouků a který ročně v Latinské Americe zabije více lidí, než AIDS. Prof. Kolman provádí výzkum ve spolupráci s americkou NASA, která testuje aktivní enzymy parazita v kosmickém prostoru. Snížená gravitace umožňuje vědcům identifikovat velmi přesně strukturu enzymů, což je důležitá informace při hledání léku.

Jsmo v Latinské Americe, takže se mluví hlavně španělsky, ale všichni učitelé i studenti musí být schopni komunikovat v angličtině.

Latinská Amerika je zasažena nejen chudobou, ale také korupcí, která podvazuje možnosti rozvoje. Velký problém je v tom, že lidé si už na korupci zvykli a berou ji jako součást života. To se na EARTH University snaží změnit a dát mladým lidem vizi, že je možná i jiná cesta. Je to třeba zatím jen semínko, tisíc absolventů není žádné závratné číslo. Ale často se stane, že i z malého semínka jednou vyroste veliký strom.

Doc. P. Nováček, Mezinárodní rozvojová studia PříF, Centrum interdisciplinárních studií UP

Jubilea

Blahopřejeme!

Při příležitosti životního jubilea obdržela **9. 6.** z rukou rektora UP prof. L. Dvořáka ředitelka Správy kolejí a menz UP **Ing. B. Pirklová** bronzovou medaili za zásluhy o rozvoj UP (viz snímek). Taktéž z rukou rektora, jen o několik dnů později, obdržel Pamětní medaili UP světový odborník v genetice cizokrajného ptactva **W. Wiener**. Ocenění převzal **19. 6.** při příležitosti životního jubilea.

-red-, foto -tj-

Zábavná chemie...

humoru, spolupracuje mj. i s Katedrou experimentální fyziky PříF a pedagogy Slovanského gymnázia v Olomouci. Originální humorou kresbou se podílel na nové moderní učebnici fyziky pro 6. ročník ZŠ (či primu víceletých gymnázií), jejíž autogramiáda byla také součástí programu letošního Jarmarku (viz snímek). V Torontu existuje např. vědecké muzeum. Pokud vím, je velmi populární a hojně navštěvované, sdělil dále nespoutaný recesista k tématu popularizace vědy v průběhu Jarmarku.

Ten olomoucký se již dávno stal vyhledávanou akcí, na níž se svými učiteli zaměřily třídy i z velmi vzdálených škol. Jednou z nich byla např. i základní škola Žďárná, jejichž žáci a žákyň veřejnosti velmi povedeně prezentovali „chemické prvky a plyny“, na pódiu se v průběhu objevil i celý „chemický kabinet“ či „prostá baňka“. V jednotlivých „laboratořích“, jež

Dokončení ze str. 1

„vyrostly“ na Horním náměstí, bylo možné zkoumat tvrdost vody, zjišťovat methanol ve slivovici, k zahazení rozhodně nebyly i různé kouzelnické experimenty či bengálské ohně (na snímku). *Jodičan draselný,*

kyselina sírová, síran manganatý, peroxid vodíku, kyselina malonová a škrobový maz – takové je složení směsi, která dává vzniknout oxidační reakci. Už delší dobu je však záhadou, co se v ní konkrétně děje. Z toho, co vidíte, je patrné, že některé děje vznikají ve chvíli, kdy jiné zanikají. Za rozuzlení této záhady by teoreticky mohla být i udělena Nobelova cena, sdělil s neskrývaným zápalením jeden ze studentů Přírodovědecké fakulty UP. Právě ta byla jedním z hlavních organizátorů akce, na níž se podílely také MŠMT ČR, olomoucká radnice, Olomoucký kraj či Česká společnost chemická a vybrané firmy.

M. Hronová, foto -tj-

Vítězné práce Literární soutěže pro studenty UP v roce 2006

Vítězem dvanáctého ročníku Literární soutěže pro studenty UP, jejíž výsledky byly vyhlášeny v olomouckém Centru Aletti 16. 5., se v kategorii próza stala Z. Zemanová, posluchačka čtvrtého ročníku České filologie a Žurnalistiky FF, v kategorii poezie P. Petřivalský, student pátého ročníku Katolické teologie CMTF. Oblast dramatu neměla zastoupení. Stalo se již tradicí, že část posledního čísla univerzitního časopisu byvá věnován právě ukázkám vítězů prací:

Zuzana Zemanová: *Dězy*

(...) „Jsem vám chtěl ještě něco říct, s tím cestováním. Dneska jsem chystal pro kluky takovou hru, na azimut, topografii, aby se trochu pocvičili, a vzal jsem si na to takový mapy, našel jsem hodně podrobný. A zjistil jsem, že je tady ještě jeden rybník, o kterým jsem vůbec nevěděl! Přímou kousek nad vašim mlýnem. Zuckáček se menuje. Von je trochu v kopci a kolem dokola zarostlé, takže vypadá spíš jenom jako nějaký lesík nebo remizek, a nevede k němu žádná cesta, je prostě dokonale utajený. Představte si to“, vykládal se zaujetím, „já sem jezdím na tábory deset nebo dvanáct let a o tom rybníku jsem neměl tušení! Rozumíte, co tím chci říct. Že neznáme pořádně ani místa, o kterých si myslíme, že je známe jak boty. Podle mě, kdybych chtěl poznat jenom Čechy a Moravu a Slovensko, tak by mi ani celý život nestačil. Tak proč bych jezdil, co já vim, do Paříže, abych si tam prohlídl Eiffelovku, kterou jsem viděl na obrázku už milionkrát?“

„Hm, poznej svou vlast. To už jsem někde slyšela,“ usklíbila se. „Ani do Liverpoolu bys nejel, mě tak napadlo?“

Humor ho opustil.

„Co bych tam dělal?“ prohodil trpce. „Teď! Voni už tam nejsou. Už je tam jenom blbý začouzený přístavní město a davy naivních turistů, který se tam nechávají fotit. Totéž Londýn, Abbey Road. To je fakt vodvaz, jet takovej lán světa, abych se nechal vyfotit na přechodu pro chodce. Maximálně bych tam potkal starýho cihodného sira Paula...“

V duchu už raději myslel na něco jiného.

„Pani Jandová,“ obrátil se na bok směrem k ní, „vy jste byla někdy na tom Zuckáčku?“

Zavrtěla hlavou.

„Slyšela jsem o něm, ale nikdy jsem tam nebyla, ani s Lojzou. U nás není nikdo rybář a to viš, v jižních Čechách o rybníky žádná nouze, abych musela vidět každěj.“

„A nešla byste se tam kouknout, třeba?“

„Teďka? No,“ mrkla na kredenc na hodiny, „ještě tak pozdě není. Tak pod,“ zvedla se.

„Dem radši na Zuckáček, nebo mě naštevej, mladej.“

„Nebudete z toho mít nějaký problém, že jste šla se mnou?“ zeptal se, když zamklí a vydali se ztichlou bílou silnicí do kopce.

„Ale ne,“ mávla rukou, „i kdyby Lojza zjistil, že nejsem doma, tak mu normálně řeknu, že jsem nemohla usnout a šla na procházku. Jemu to je jedno, on je takovej apatickej v poslední době. Hele, počkej,“ zastavila se, „hlavně ty jestli z toho nebudeš mít problém! Dyť jsi vedoucí a půl noci v trapu! Měl bys jít do tábora, co kdyby se něco stalo!“

Vysvětlil jí, že oficiálně žádným vedoucím není. „Nejsem ani registrovaný v Junáku. Já jsem tu jenom jako takovej pomocnej technickej prapor. Pé té pé. Kopu odpadovů, pomáhám holkám v kuchyni, s klukama chodím na dříví, sem tam vymyslím

nějakou hru, šifru a tak. Nepostradatelný nijak nejsem, oni mě sem berou spíš ze starý známosti, protože sem strašně rád jezdím. Písecký hory, to je nefantastičtější kus světa. Magické.“

Přešli potok, za kterým končil les. Tma skryla nepodstatné detaily. Cestou vzhůru viděli před sebou jen dvě věci, ztemnělou louku a noční oblohu. Slyšeli ticho, sem tam nějakého polního živočicha nebo komára.

Najednou vykřikl a ukázal někam k nebi.

„Hele! Teď! Teď letěla! Viděla ste jí?“

„Neviděla. A tys sis přál, něco?“

„Přál.“

„A co?“

„Neřeknu. Hele teď zas!! Ty dneska lítaj, tedy“ dodal uznale, „v srpnu lítaj vůbec nejvíc.“ Pak si povzdychl. „Škoda že je to jenom vymyšlený, s těma přáníma.“

Já bych nechtěl, aby se vrátily starý časy. Já bych chtěl vrátit jenom sebe do těch časů.

„Dězy, prosim tě,“ řekla mu, „už toho nech.“ (Jak může vědět, na co myslím?) „Hele, mě nepřekvapuje, když slyším takový kecy třeba od Lojzy. Ten byl celý život zvyklý, že stavěl na buzerplance vojáků do latě a armáda se o něj mateřsky starala, teď na starý kolena mu zrušej posádku a šoupnou ho do civilu. Jenže, kamaráde, Lojzovi je přes padesát! Tobě není ani pětadvacet. Seš mladej...“

Tyhle scénáře znal zpaměti. VYMLADÝMÁTED-NESKATAKOVÝMOŽNOSTI... Já vám kašlu na takový takový možnosti. Nikdo z vás nepochopí, jaký je to peklo, bejt dneska mladej!

„...kdo tě nutí sedět v Tejně a čekat, až zahřmí? Se můžeš sebrat a jet dělat, co já vim, do Ameriky.“

„To jsem přesně čekal,“ zamumlal. „To samý říkaj naši. A pro politiky je to strašně pohodlný řešení. Co bysme se starali o nějaký pracovní místa, že, ať jedou naši lidi dělat nádeníky na Západ. Jasně, někdo jede rád. Vydělá si, pozná svět, někdo tam i zůstane. Jenže každěj není takovej. A to je právě ten bordel, že tenhle systém nutí k tomuhle i lidi, který vůbec do ciziny nechtějí. Teď mi řekněte, jak je mezi tím rozdíl, když dřív někoho nutili k emigraci estébáci a mě dneska nezaměstnanost. Je to úplně stejný.“

„Miláčku, je v tom zásadní rozdíl, protože ty se sem můžeš kdykoliv vrátit.“ Miláček byl prospěkovaný ironií.

„Ale to bych byl zase zpátky tam, kvůli čemu jsem utek,“ hydroval. „Bez práce. Dolary utratíte, angličtini zapomenete a jste tam, kde jste byla. A já jsem nechočil osmnáct let do školy, abych dělal šaška nějakýmu Amíkovi, kterej je rád, že se podepiše. Představte si, že nás učil na gymplu Američan, kterej neuměl ani napsat jméno svého rodného státu Louisiana. A byl to učitel.“

„Jen neříkej. Seš línej, to je celý,“ uzavřela debatu. (...)

Petr Petřivalský

*Mřížoví suchých stromů
mne uvězníuje
pod jejich kůru
Vztažené ruce
jako ukončené vztahy
se lámou
v poutech mrtvých větví
A vyprahlé city
zbavené listí
vzpínají se vzhůru
kamsi do prázdná
Ještě věří na dešť
živé vody
co snad odvrátí
vytnutí z kořenů*

*Do propletených větví
obtěžkaných jehnědami
navěšel vítr drobné listky*

Břízy jsou březi

*a jejich kůra
je podobná vlně
šetrně vedených ovcí*

*Vyžádej si požehnaní
Mlčícího před stříhací
pastýřko jediného Beránka*

*Jsi bříza v nadějí
ovce, co je ovčí
bělostným Chlebem
prosyceným Krví*

jak ovce s jehňatami

*Rozvěšují sítě
po ulámaných větvích
tak jako pavučinu
na nevyřčená slova
nezachytím je
ani vlastní nitro
Až v mé prázdnostě
ztěžnou
k neunesení
i motýlí křídla
– pak možná...*

Olomoucká skupina Amnesty International

Na Katedře politikologie a evropských studií Filozofické fakulty UP působí od října 2005 olomoucká skupina *Amnesty International*, která sestává z přibližně patnácti studentů Univerzity Palackého. Ti se tímto způsobem aktivně zapojují do činnosti celosvětového hnutí, které se zasazuje o ochranu mezinárodně uznaných lidských práv.

Působnost olomoucké skupiny je velmi rozmanitá a sahá od pořádání besed a přednášek, přes promítání filmů a účast na demonstracích až po psaní urgentních apelů. Letní semestr 2006 byl v tomto ohledu nabitý, neboť akcí bylo opravdu mnoho.

Máme za sebou například sérii tří besed s lidskoprávní tematikou. Konaly se 18. a 25. 4. a 2. 5. na Katedře politikologie a evropských studií. Začali jsme *Lidskými právy v Kolumbii*, dalším v pořadí byl *Status Guantanáma* a situace, v jaké se nacházejí tamní

vězni a nakonec i *Válečné zločiny a jejich stíhání*. Přednášeli odborníci, kteří se danou problematikou už delší dobu zabývají (ať již členové AI, právníci či domorodci s přímou zkušeností); beseda o Kolumbii byla doplněna i krátkým filmem. Početné publikum tvořili především studenti pocházející z různých fakult naší univerzity.

Ve druhé polovině března proběhla jedna z nejoblíbenějších událostí studentské Olomouce, a sice festival dokumentárních filmů o lidských právech *Jeden svět*. Zde jsme se zapojili s kampaní *Zbraně pod kontrolu* a petici *Million tváří*, a účastníkům festivalu tak umožnili seznámit se s problematikou obchodu se zbraněmi.

Dne 10. 3. 2006 pak *Amnesty International* připomněla 47. výročí potlačení tibetského povstání proti čínské okupaci a upozornila na skutečnost, že hrubé porušování lidských práv v Tibetu stále pokračuje.

Demonstrace, která se konala před velvyslanectvím ČLR v Praze a jejímž cílem bylo předat velvyslanci ČLR protestní dopis, se zúčastnila i olomoucká skupina AI.

Zatím poslední z akcí naší skupinky byla oslava devátých narozenin AI ČR v květnu 2006. Kromě již zmíněných činností jsme se také aktivně věnovali zveřejňování konkrétních případů, v nichž byla a jsou porušována základní lidská práva a psaní urgentních žádostí o nápravu odpovědným autoritám.

Během školního roku se setkáváme pravidelně v úterý nebo ve středu v příjemném prostředí kavárny Betánie, a to většinou každý týden či jednou za čtrnáct dní. Pokud se k nám chcete přidat, jste srdečně zváni! Více informací o naší skupince naleznete na <http://www.amnesty.cz/skupiny/olomouc/>; kontaktovat nás můžete pomocí emailu na olomouc@amnesty.cz.

M. Meislová

Přestanou se na UP obory pěstovat?

Návrh nového Statutu UP, jak ho schválila legislativní komise senátu, přináší kromě jiného změnu v tom, že obory se na UP napříště nebudou pěstovat, ale uskutečňovat. Předkládaný návrh totiž důsledně nahrazuje dřívější spojení „obory pěstované na UP“ a „obory, které se na UP pěstují“ spojením „obory uskutečňované na UP“ a „obory, které se uskutečňují na UP“.

Tato změna je nesprávná především z jazykového (významového) hlediska, ale zároveň je neopodstatněná z právního (nebo spíše právníckého) hlediska.

Právnícké hledisko

Pro právnícké zdůvodnění navrhované změny by bylo třeba najít pro „uskutečňování oborů“ ekvivalent v zákoně 111/1998 Sb. o vysokých školách. V platném znění vysokoškolského zákona najdeme v několika odstavcích slovo „obor“ spolu (ale ne ve vztahu) se slovesem „uskutečňovat“:

- § 11, odst. 2 – „Členy vědecké rady veřejné vysoké školy jsou významní představitelé oborů, v nichž vysoká škola uskutečňuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.“
- § 29, odst. 2 – říká totéž co § 11, odst. 2, tentokrát o členech vědecké rady fakulty.
- § 21, odst. 1, písm. g) – sděluje, že veřejná vysoká škola je povinna „na úřední desce zveřej-

ňovat seznam akreditovaných studijních programů, které uskutečňuje, včetně jejich typu, členění na studijní obory, formy výuky a standardní doby studia...“

- § 42, odst. 1, písm. e) – říká totéž co § 21 odst. 1 g), tentokrát o povinnosti soukromé vysoké školy
- § 89, odst. 1 – „Studijní obory, v nichž vysoké školy uskutečňují podle dosavadních předpisů obsahově ucelenou část vysokoškolského studia, ... se stávají studijními programy ...“

Z uvedených příkladů je zřejmé, že zákon o vysokých školách ani v jednom případě nepoužívá spojení, které se objevilo v návrhu Statutu UP. Uskutečňují se jen „studijní programy“, „ucelená část vysokoškolského studia“ nebo „vzdělávací a vědecká, výzkumná, vývojová, umělecká nebo další tvůrčí činnost“ v rámci oborů. Naproti tomu se v zákoně o vysokých školách dočteme o pěstování oboru:

- § 82, odst. 2, písm. d) – uvádí, že žádost vysoké školy o akreditaci obsahuje „údaje o profesorech a dalších akademických pracovnících vykonávajících a pěstujících daný nebo příbuzný obor...“

Ze sloveso „pěstovat“ a podstatné jméno slovesné „pěstování“ patří do právního textu, potvrzuje i jejich užití v úvodním ustanovení citovaného zákona (§ 1, písm. a) a d), v němž se o vysokých školách říká, že „pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost“ či „hrají aktivní roli ve veřejné diskusi o společenských a etických otázkách, při pěstování kulturní rozmanitosti a vzájemného porozumění, při utváření občanské společnosti a přípravě mladých lidí pro život v ní“.

Z uvedeného vyplývá, že zákon o vysokých školách zná „pěstování oboru“, a dokonce vedle „uskutečňování činnosti“ zná i její „pěstování“. „Uskutečňování oboru“ vysokoškolský zákon nezná.

Jazykové hledisko

Nepatříčnost obrátů „uskutečňovat obor“, „uskutečňovaný obor“ se zřetelně ukáže v přirozeném kontextu:

Na naší fakultě se uskutečňuje matematika, fyzika a další přírodovědné obory.

Uskutečňovat (tedy učinit skutečnými) lze vize, sny, představy, předsevzetí, ideje, plány. Uskutečnit lze také program, zájezd, koncert, sjezd absolventů, literární soutěž či vědecký pokus, tedy to, co má před uskutečněním podobu záměru. Jazykovou kulturu, dobré mravy, vědu či vzdělanost nelze uskutečnit, je však možné (a potřebné) je pěstovat. Snad to bude jasnější, vyjdu-li z posledního příkladu: lze uskutečňovat vzdělávání (tedy činnost vedoucí ke vzdělání a vzdělanosti), ale je třeba pěstovat vzdělanost.

Abych se však vrátil k pěstování oborů: co vadilo navrhovatelům úpravy na tom, že by obor měl být pěstován, tedy rozvíjen a zušlechťován?

Ono se vlastně nic nestane, zůstanou-li dočasné ve Statutu UP obory, které se uskutečňují, papír to snese. Přimlouvám se však, pokud bude návrh schválen, aby se senát při další novelizaci Statutu UP vrátil k pěstování oborů, tj. k přípravě půdy pro jejich zakořenění, k jejich ošetřování, rozvíjení a šlechtění, k všestranné péči o ně. Už pro ty plody, které pěstování přináší.

PhDr. T. Hrbek, kancléř UP

VYDAVATELSTVÍ UP

Červnová produkce

Cyrimetodějská fakulta

Pojsl, M.: *Sepulkrální památky na Moravě a ve Slezsku do roku 1420*. 1. vyd., 306 s.

Fakulta tělesné kultury

Směkal, D., Urban, J. (eds.): *Sborník abstraktů*. I. absolventská konference Katedry fyzioterapie Fakulty tělesné kultury. 1. vyd., 78 s.

Filozofická fakulta

Barteček, I. (výk. red.): *Cena Františka Palackého za rok 2006*. 1. vyd., 24 s.

Lékařská fakulta

Tichý, M. jr., Tichý, M.: *Maligní epidermální nádory*. 1. vyd., 48 s.

Středisko celoživotního vzdělávání

Škardová, P., Škarda, O.: *Pěstitelské práce 1*. Příloha CD. 1. vyd., 84 s.

Ostatní

Šiška, Z.: *Vlnění*. Výtvarný doprovod. Z. Příkrýl. 1. vyd., 56 s.
Kolář, B. (ed.): *Olomoucká haiku*. Výtvarný doprovod L. Rusek. 1. vyd., 116 s.

-kop-

Oprava

V předchozím čísle Žurnálu UP došlo při konečném zpracování k chybě v údajích o publikaci L. Miklánkové: *Tělesná výchova na 1. stupni základních škol (základní gymnastika)*. Omlouváme se a upřesňujeme, že se jednalo již o druhé, upravené a doplněné vydání.

Redakce

Změna prodejní doby a uzavření prodejny

Prodejna odborné literatury, učebnic a skript Vydavatelství UP upozorňuje, že bude mít v letních měsících roku 2006 upravenou prodejní dobu následovně:

Prodejní doba od 1. 6. do 16. 7. a od 14. 8. do 8. 9. 2005:
pondělí–čtvrtek 9.00–12.00 hod., 13.00–15.30 hod.,
pátek 9.00–12.00 hod., 13.00–15.00 hod.

Ve dnech 17. 7.–13. 8. 2006 bude prodejna uzavřena.

Ohlédnutí i výhled pro učitele U3V PŘF UP

Vážení kolegové,

právě skončil první čtyřsemestrový cyklus více než čtyřiceti přednášek Univerzity třetího věku PŘF UP, k jehož úspěchu mnozí z Vás významně přispěli.

Dne 21. 9. 2006 zahájíme nový cyklus – pro nové posluchače-seniory – a opět je na mně, abych dal dohromady jeho program i rozvrh, pečoval o posluchače i lektory a vůbec se postaral se o celý jeho další dvouletý hladký průběh.

Soudě z ohlasů našich posluchačů, koncepce našeho cyklu, kterou charakterizuje název „My – lidé a příroda – na přelomu milénia“, se osvědčila a nabyl jsem dojem, že na ní není třeba příliš mnoho měnit. O generaci posluchačů-seniorů, kteří i letos zasednou do univerzitních lavic, stále platí, že jsou silně citově motivovaní přírodou, jak ji znali ze svého dětství, ale vinou rozporuplné doby, kterou prožili, se jim nedostalo uceleného a nepředpojatého přírodovědného vzdělání. Válečná léta je ochudila o klíčové znalosti z období zrodu moderní biologie a genetiky a léta poválečná jim vědomosti účelové filtrovala a deformovala „vědeckým materialismem“. Období, kdy mohli sméle „poroučet větru a dešti“, vystřídala nyní doba plná apokalyptických vizí zmaru a zániku, posilovaných nejen radikálním environmentalismem, ale také mysticismem, bludy a pavědami na úrovni středověku. Seniori se svými bolestmi a nemocemi se navíc stali vítanou cílovou skupinou pro šarlatány, „léčitele“, obchodníky s „přírodními bio-prostředky“ a horlivé zastánce „přírodního eko-života“...

Když jim nyní nabízíme další vzdělávání na úrovni univerzitního studia, neměli bychom se omezovat pouze na fakta, ale měli bychom posilovat jejich schopnosti kritického myšlení a vnímání vědy jako technologie poznání, která je založena na průkaznosti tvrzení, nezávislých na jakýchkoliv nadřazených autoritách.

Naši posluchači opakovaně oceňovali moderní digitální prezentace většiny přednášek, s nimiž se mnozí z nich – zvyklí na křídou a tabuli – setkali poprvé a jsem přesvědčen, že jsme jim tím hodně pomohli překonat i ostych a nedůvěru k internetu.

Dal jsem podnět ke vzniku dalšího paralelního cyklu U3V v rámci Přírodovědecké fakulty UP, který by se více zaměřoval na to, „jak se co dělá“ a přiblížil posluchačům-seniорům fascinující svět moderních

laboratoří, pokročilých metod a přístrojů. Jsem nadšen, že mnoho absolventů našeho studijního cyklu chce pokračovat ve studiu právě v tomto novém kurzu. Nepochybují, že k jejich rozhodnutí pokračovat i v pokročilem věku ve studiu přírodovědy přispěly právě Vaše zdatlé přednášky.

Po předchozích zkušenostech se domnívám, že v našem kurzu „My – lidé a příroda ...“ bychom měli zachovat původní schéma čtyřsemestrového specializovaného studia, jehož první semestr bude zaměřen na vědy o životě (vznik života a evoluce, genetiky), druhý na globální problémy (globální oteplování, ekologické krize i ekologická skepse), třetí na vodu a čtvrtý na les. To je ovšem velmi schematické dělení, které Vám – lektorům – umožní zužitkovat původní přednášky, ale nebrání je aktualizovat i upravit v souladu s vývojem vědeckého poznání. Považuji nicméně za důležité, aby si všechny přednášky udržely kritický, polemický a objevný charakter a nevyhýbaly se osobním zkušenostem a názorům lektora ani diskusím s posluchači, včetně špetky humoru, a aby všechny zahrnovaly problematiku ekologie, ochrany přírody i udržitelnosti života.

Přimlouvám se za to, aby byly prezentovány v digitální podobě s maximálním využitím obrázků, grafiky, videa (ale bez prázdňných a rušivých grafických efektů) i s přímými vstupy na internet. Lektori – domácí i externí – často nebyli nadšeni naším požadavkem na stručný sylabus odevzdaný v rozumném předstihu před přednáškou, ale většinou vyhověli. Nejlepší formou těchto sylabusů byl stručný abstrakt s přehlednou osnovou přednášky a případně se slovníkem použitých pojmů, ale zcela nezbytný byl vždy seznam doporučené literatury (tituly v českém jazyce a dostupné v knihkupectvích mají samozřejmě přednost – ale po třech semestrech se posluchači dožadují i webových adres a mnohým nevalila angličtina).

Garantem našeho kurzu „My – lidé a příroda ...“ byla a zůstává Katedra botaniky PŘF UP (a jmenovitě autor tohoto textu, sám senior), což vedlo k určité preferenci rostlinného světa i nezáměrné volbě lektorů-kolegů poznamenaných botanikou. Nenajde se více zoologů (a mikrobiologů), ochotných to napra-

Dokončení na str. 11

Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

31. a 33. HILLER Georgius (* 18. 1. 1638 Kanth, též Cant, lat. Cantium v Dolním Slezsku, nyní Kały Wrocławskie v Polské republice – † 24. 2. 1706 Znojmo), rektor od 12. 12. 1687 do 19. 12. 1690 a od 12. 4. 1694 do 11. 5. 1695

(II) Ukončiv dne 19. prosince 1690 rektorské triennium v Olomouci odcestoval P. Jiří Hiller do Prahy; kde se jeho domovem stal profesní dům Tovaryšstva Ježíšova při kostele sv. Mikuláše na Malé Straně, shodně jako českého jezuitského provinciála P. Jakuba Williho, po jehož boku nadále stál P. Jiří Hiller jakožto jeho socius (pomocník) a konzultor provincie. V pondělí 12. dubna 1694 byl však P. Jiří Hiller opět v Olomouci, aby se již podruhé ujal úřadu rektora zdejší jezuitské koleje a univerzity po rovněž dvojnásobném olomouckém jezuitském rektorovi P. Jiřím de Boye. Ten do rektorského diaria při té příležitosti zaznamenal, že předal staronovému rektorovi „Claves“ (tj. klíče od koleje) s pobídkou, „ut sub illo à fundam^{is} exsurgat cum renovato Spiritu domestico nova Ecclesiae Facies (aby se pod ním vztýčila s obnovným domácím duchem nová tvář kostela)“.

Na následující straně rektorského diaria jsou již jinou rukou zaznamenány zduřilostní návštěvy rektora v představených místních řeholí a kanovníků, v neděli 18. dubna 1694 pak rektora Hillera pozdravil „actualis Dng' consul (současný pan konšel)“, tzn. tehdejší primátor města Olomouce. Vyvrcholením těchto vizit pak byla „recreatio“ v jezuitské zahradě pod městskými hradbami 13. května 1694, již se kromě dvaadvaceti jezuitů a třiceti premonstrátní účastnili kanovníci Jiří Jindřich rytíř Mayerswald (1676–1747) a světlí biskup Jan Josef hrabě Breuner (nar. r. 1641, od prosince 1694 do své smrti roku 1710 arcibiskup pražský). Biskup věnoval shromážděným „20 laguneulas pretiosi liquoris Rossolio dicti“, tj. 20 láhvic drahého likéru zvaného rosolka. Původní receptura tohoto likéru, vyráběného v Itálii pod názvem „rosoglio“, byla vskutku finančně náročná, neboť její součástí byl hořce chutnající extrakt z listků rosnatky (Drosera L.), vzácné masožravé rostliny rostoucí na rašeliništích, nahrazovaný později extraktem z různých plátek.

Ke dni 7. dubna následujícího roku 1695 nalézáme v diariu rektora Hillera zprávu o tom, že vládlo chladné počasí, že v blízkosti Kroměříže nastala povodeň („exundatio aquarum“ – dosl. rozlití vod) a že do jezuitské koleje byly na velkém voze taženém koňmi ze stáji olomouckého biskupa Karla II. hraběte z Lichtensteina-Kastelkornu přivezeny „globi“, tj. dva rytinové globy, zemský a hvězdný, určené po provedení koloritu pro zámečskou knihovnu v Kroměříži, kde se dodnes dochovaly. Současně byly v olomoucké koleji zhotovovány dva globy pro univerzitní bibliotéku, jejichž dřevěné pláště zhotovil jezuitský koadjutor (bratr laik) Jiří Eck, vyučený truhlář, zatímco kovové meridiány a snad i podstavce byly dílem koadjutora

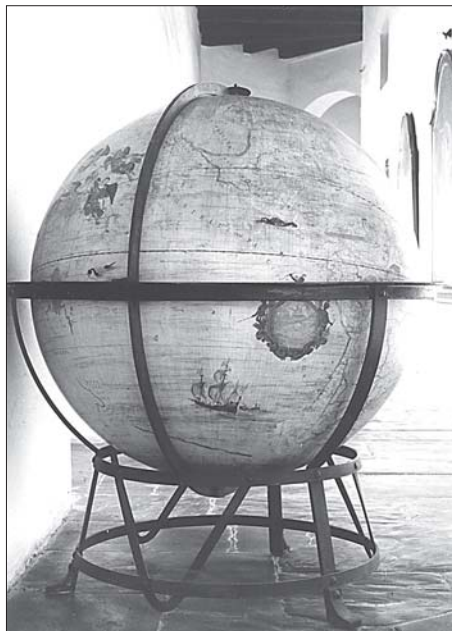
Kryštofa Kesselmayera, vyučeného kováře. Na jednom z těchto globů nato olomoucký malíř Ferdinand Naboth (asi 1664–1714) vyobrazil podle návrhu profesora teologické fakulty P. Jana Grünsklee (1655–1710) sféru nebeskou, na druhém sféru zemskou (zemský globus byl dokončen až v roce 1697), jak se lze přesvědčit v kartografickém fondu olomouckého Vlastivědného muzea, jehož jsou nyní tyto a další barokní globy součástí. Jsou to největší (a také nejcennější) globy v kolekci celkem sedmi barokních globů v tomto fondu, neboť jejich průměr činí 125 cm a obvod 397 cm. Náklady na pořízení obou globů ve výši 345 zlatých 24 krejcarů uhradil tehdy již vážně nemocný olomoucký biskup Lichtenstein (zemřel v Kroměříži 23. září 1695), přičemž uvedenou sumu doručil z Kroměříže do Olomouce dne 29. dubna 1695 děkan filozofické fakulty P. Maximilián Pech (1655–1707). Při restaurování globů roku 1960 byly v jejich dutých vnitřích objeveny dva víceméně shodné pamětní obzahy, jejichž hlavním obsahem je soupis 101 jmen tehdejších členů olomoucké koleje, na prvním místě rektora Hillera a na místě druhého ministra koleje P. Jiřího Bellmana, přičemž jsou u jmen P. Jana Grünsklee a výše zmíněných koadjutorů učiněny poznámky o jejich podílu na výrobě těchto globů. Ze soupisů dále mj. plyne, že úřad univerzitního kancléře zastával roku 1695 P. František Kamperger, na obou fakultách působil celkem 15 profesorů, na gymnáziu vyučovali čtyři magistři, kolejni statek Čejkovic roku 1695 řídil jako prokurátor P. Karel Vaníček, konviktem vládl jako regent P. Emmanuel de Boye, zastupovaný v případě potřeby subregentem P. Janem Völckerem,

konviktní statky spravoval ministr P. Jan Töffler a regentem semináře sv. Františka Xaverského byl P. Jiří Havelka. O jezuitské budovy a tělesné blaho příslušníků olomoucké jezuitské koleje pečovalo toho roku celkem 14 bratří laiků, mezi nimi dva kuchaři – Samuel Hübner a novic Adam Hohenwarter, lékárník Godefridus Schuster, ošetřovatel nemocných František Knur s pomocníkem Václavem Zachariášem, jakož i lázeňský („lotionarius“) Filip Schömlighorn.

1. květen připadl roku 1695 na neděli, a tak obvyklé studentské májové vyhrávání bylo patrně obzvláště důkladné, což bohužel nelze říci o diaristovi opominuvším k zármtku hudebních historiků uvést, jaké hudební nástroje a jaké skladby byly při té příležitosti uplatněny. Můžeme toliko předpokládat, že celé město bylo za rozbřesku vytrženo z nejlepšího spánku halasným vytrubováním, zatímco večerním šerem se z konviktního altánu nesla líbezná „musica vespertina“ či „nocturna“: „Mane horá 4ta in altana Convictus fecerunt Convictores Musici et Seminaristae Musicam, item factum ibidem horá 7ma vespertina (Ráno o čtvrté hodině provozovali v konviktním altánu konviktoři a seminaristé – hudebníci hudbu, dále totéž učiněno o sedmé hodině večerní)“. Bez ohledu na den Páně a první máj jeví se pedagogové examinovali: „Examinatus ex universa Philosophia Franciscg Rzasny (Z všeobecné filozofie [byl] vyzkoušen František Rásný)“. K tomu poznamenejme, že „Franciscus Rzasny“ figuruje mezi devíti metafyziky na pamětních záznamech vložených roku 1695 do nitra výše popsaných globů – znamená to, že byl již jako student posledního ročníku filozofické fakulty scholastikem – studujícím členem řádu Tovaryšstva Ježíšova. Zkoušelo se i následujícího dne, třebaže „Dispositiones facta in horto pro majale recreatione (učiněny [byly] dispozice v zahradě pro májovou rekreaci)“.

Druhý olomoucký rektorát P. Jiřího Hillera trval do 11. května 1695, tedy pouhých třináct měsíců místo obvyklého triennia, ale nový rektor olomoucké jezuitské koleje a univerzity, P. Ferdinand Rudolf Waldthausser (1641–1707), byl promulgován teprve 3. srpna toho roku. Dne 16. května 1695 se pater Hiller ujal jako rektor řízení jezuitské koleje u sv. Klimenta na Novém Městě Pražském, což činil do 2. května 1697, kdy vystoupil na pomyslnou nejvyšší příčku zebříčku řádových hodností v české jezuitské provincii – stal se totiž z vůle třináctého generála Tovaryšstva Ježíšova P. Thyrsa González (1624–1705) jejím představeným, a to do 8. května 1699. Poté P. Jiří Hiller trávil řádovou penzi v jezuitské koleji ve Znojmě, usedaje čas od času ve zpovědnici zdejšího jezuitského kostela sv. Michala, aby vyslechl hříchy té či oné ovečky zdejšího božího stáde, udělil jí pokání a nato rozhřešení. Zemřel ve Znojmě dne 24. února 1706.

Prof. J. Fiala, CSc.

▲ Zemský globus („sphaera terrestris“) zhotovený pro filozofickou fakultu olomoucké univerzity za druhého rektorátu P. Jiřího Hillera v letech 1695–1697 podle návrhu profesora teologické fakulty P. Jana Grünsklee realizovaného olomouckým malířem Ferdinandem Nabothem. Globus o průměru 125 cm a obvodu 397 cm je nyní součástí kartografického fondu Vlastivědného muzea v Olomouci. Foto A. Jankovský

Ohlédnutí i výhled...

Silným zážitkem pro naše posluchače byly tři odborné exkurze – do CHKO Litovelské Pomoraví, Bílé Karpaty a do olomouckých botanických zahrad. Provázeli nás na nich místní i univerzitní odborníci a dokonce vždy i pěkné počasí. Zařazení vyššího počtu exkurzí i volbě cíle však brání zvýšené náklady a také sezónnost výuky: v letním semestru lze o terénních exkurzích uvažovat jen v druhé půli května, v zimním vůbec ne.

Během čtyř semestrů počet posluchačů narůstal a my jsme vystřídalali čtyři přednáškové sály, z nichž až ten poslední (Envelopa) spravuje P.řF. Zatěžovalo to orientační smysl posluchačů i externích lektorů, ale především fyzickou i duševní zchálost garanta i jeho pomocníků: pro většinu přednášek bylo nutné přinést, nainstalovat, propojit a zprovoznit počítač, digitální projektor, někdy i několik – první byl zákonitě vždy nevhodný – diaprojektor, plátno, stůl, prodlužovací kabely (po přednášce zas v opačném pořadí). S úlevou dlužno poznamenat, že nakonec vždy všechno fungovalo...

Smyslem tohoto ohlédnutí je motivovat již osvědčené lektory k další spolupráci a získat nové k novým

přednáškám a námětům. Setkal jsem se s názorem, že přednášky „pro důchodce“ jsou v podstatě ztrátovou aktivitou. Přesto se všichni přednášející posléze shodli v ocenění přístupu posluchačů-seniorů k dalšímu vzdělávání na univerzitní úrovni. Tam, kde řádně (juvenilní?) posluchače ke studiu nutí potřeba budoucího uplatnění a kariéry, jsou posluchači-seniorů motivováni čirou zvědavostí, prohloubenou vlastní životní zkušeností a často i bolestně udržovanou vitalitou. A pro mne – učitele-seniora – bylo pak zážitkem pozorovat zápal mladých lektorů, s nimiž se s námi dělili o svůj pohled na život, přírodu a budoucnost této planety.

Závěrem chci poděkovat celému týmu (ženstvu) Univerzity třetího věku UP na Katedře sociologie a andragogiky FF UP (Mgr. Špatenková, Mgr. Sýkorová, paní Wagnerová) i na Katedře botaniky P.řF UP (J. Gajdová), bez jejichž poctivého úsilí by nebylo možné přednášky uskutečnit a zvláště udržet kontakt se specificky neposednými lektory – přírodovědci, kteří se z přitní deštých pralesů a ledovcových jezer vynořovali vždy až na poslední chvíli...

Ing. P. Havránek, CSc., Katedra botaniky P.řF UP

Dokončení ze str. 10

Soupis rektorů olomouckého vysokého učení najdete na webových stránkách UP www.upol.cz v oddíle O univerzitě/Historie a současnost.

Bouřlivá léta padesátá

*Soudruzi moji! Bratři veršů mých!
Ať zní píseň horoucí a tvrdá!
Ať na nás vlají jako na žerdích
košile modré, srdce rudá!*

Pavel Kohout: To byl můj život?? (První díl) 1928–1979. Praha–Litomyšl 2005, s. 97

Již v prvních měsících existence obnovené olomoucké univerzity – a ještě více po únoru 1948 – se začíná na její akademické půdě výrazně projevovat generace „modrých košil“ (základní součástí kroje příslušníků Svazu československé mládeže a posléze Československého svazu mládeže), jejíž pohnuté osudy se táhnou jako pomyslná „modrá nit“ dějinami Univerzity Palackého. Zklamání sociálními, politickými i národnostními problémy první republiky a euforizování podílem SSSR na porážce fašismu se títo mladí muži a ženy nekriticky chopili učení německých vousatých filozofů i Rusa Vladimíra Iljiče Uljanova-Lenina, aby na troskách starého světa budovali svět nový – bezchybný, beztrždní a průzračný, plný jasu a nezměrného optimismu. A tak se i tato generace pustila do „kácení lesa“, přičemž přirozeně akceptovala „létající třísky“. Po šokujících odhaleních kultu Josefa Vissarionoviče Džugašviliho-Stalina na XX. sjezdu KSSS v roce 1956 „modrokošilati“ své víze korigovali a modifikovali; jejich následná snaha o „opravu“ vyvrcholila Pražským jarem. Rachotící pásy okupačních tanků pak pohřbily nejen Pražské jaro s jeho pokusem o reformistickou modernizaci režimu, ale i zestárlou generaci tzv. „modrých košil“, rozpadnuvši se na poražené „revizionisty“ a vítězné „zdravé jádro“. Zajímavé svědectví o začátcích svého přerodu z komunistické rigidity k pozdějším reformistickým postojům podal autorovi tohoto příspěvku někdejší předseda univerzitní stranické organizace v období Pražského jara. Někdy po roce 1956 působil tento dnes již zesnulý lékař a psycholog na vědeckém pracovišti v Budapešti, kde z oken své laboratoře pravidelně a radostně mával defilujícím sovětským vojákům. Až byl jednou svým maďarským nadřízeným upozorněn, že z oken stejné laboratoře někteří jeho kolegové v roce 1956 na sovětské vojáky střelili – „ať si pryč tedy přístě dám pozor, kdo za mnou stojí“. A pak společně objeli místa bojů i povstalecká pohřebiště. Večer nad lahví maďarské pálenky oba kolegové diskutovali a vášnivě se přeli – a tak v postrevoluční Budapešti začala nelehká cesta olomouckého spolupůdníka „modrých košil“ k částečné nápravě toho, čemu on sám v první polovině padesátých let aktivně napomáhal.

Funkci rektorů olomoucké univerzity zastávaly v období padesátých let nanejvýš výrazné osobnosti, které současně představovaly po odborné stránce špičky svých oborových specializací v tehdejší Československu. Filozofka Jiřina Popelová-Otáhalová obdržela rektorský úřad v letech 1949–1953, když na jejím ustavení do této funkce měl ještě výrazný podíl první rektor UP Josef Ludvík Fischer, který poté krátce vykonával funkci prorektora. I když J. Popelová-Otáhalová patřila kádrově-politicky k tehdejšímu „vyvozeným“, i její působení v rektorské funkci přispělo k relativně uvolněné a liberální atmosféře, která – na rozdíl od pražské a brněnské univerzity – v Olomouci panovala. Po jejím odchodu na filozofickou fakultu do Prahy se ujal krátce vedení olomoucké univerzity psychiatr a někdejší šéf univerzitního akčního výboru Josef Hádlík (1953–1954), pozdější zakladatel a budovatel psychiatrického oboru na brněnské univerzitě. A konečně v roce 1954 zasedl do rektorského křesla neurolog Jaromír Hrbek, který přišel do Olomouce z plzeňské neurologické kliniky jako „vycházející hvězda“ vědecká i politická.

Připomeňme, že v roce 1950 vstoupil v platnost nový vysokoškolský zákon, jenž v oblasti československého terciárního školství odstranil korporativistické a autonomní prvky pocházející z druhé poloviny 19. století a zcela podřídil vysoké školy státnímu řízení a dohledu; tato právní norma pak určila základní

podobu našeho vysokého školství až do roku 1990. Současně začaly státní i politické orgány vytvářet četné koncepce se snahou změnit organizační podobu československých vysokých škol. Uvažovalo se například o zřízení samostatných lékařských vysokých škol (jak tomu je např. v Polsku); taková „lékařská akademie“ měla vzniknout osamostatněním lékařské fakulty i v Olomouci. Další koncepce např. směřovaly ke specializaci moravských univerzit, kdy se v Olomouci měly profilovat zejména biologické a jim příbuzné přírodovědecké disciplíny. Až v roce 1953 byly zrušeny pedagogické fakulty a narazeny samostatnými vysokými a vyššími pedagogickými školami. Nově zřízená síť vyšších pedagogických škol odpovídala předcházejícímu rozmístění pedagogických fakult – ovšem s výjimkou Olomouce, kde Vysoká škola pedagogická byla zřízena transformací pedagogické fakulty ruku v ruce se zrušením fakulty filozofické. Vysoké školy pedagogické – další vznikly na „zeleném drnu“ v Praze a Bratislavě – využívaly učitele devátého až jedenáctého ročníku jedenáctiletých středních škol a učitele pedagogických a odborných škol.

Není potřeba zdůrazňovat, že organizační změny v československém vysokém školství se odehrávaly společně s neměnně hlubokými změnami obsahu jednotlivých studijních disciplín, a to v duchu nástupu „nových pořádků“. Je také pochopitelné, že tupé ideologická ingerence zasáhla zejména humanitní obory, i když ani ostatní vědní obory nebyly vůči aplikaci vládnoucí ideologii imunní (připomeňme oslabovanou biologickou teorii sovětských vědců Trofima Denisoviče Lysenka a Olgy Borisovny Lepešinské). „Potěmkinovskou“ implementaci závěrů sovětské vědy můžeme dokumentovat na „spanilé jízdě“ sovětských výzkumníků, která se uskutečnila na českých vysokých školách na konci roku 1950. Do Olomouce dorazila delegace sovětských vědců v listopadu 1950. Vedle oficiálních setkání, přednášek a mítinků rámovaných dobovou hudbou i taneční produkcí si sovětských výzkumníků především v plna hrdla dopřávali jídla a pití. Na hojně konzumaci zejména alkoholických nápojů, která překročila univerzitou plánovanou výdaje na tuto akci, se dokonce více než aktivně podílel i příslušník Státní bezpečnosti doprovázející sovětské badatele jako jejich „ochranka“.

Od zřízení Vysoké školy pedagogické tak byla Univerzita Palackého výrazně oslabena – sestávala totiž pouze z fakulty lékařské, když Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta byla z ideologických důvodů zrušena již v roce 1950. Rektor Jaromír Hrbek si tuto destabilizaci olomoucké univerzity (včetně eventuální hrozby jejího zrušení) velmi dobře uvědomoval, a proto od roku 1955 začal vehementně usilovat o přesun brněnské farmaceutické fakulty do Olomouce. Využíval přitom svých kontaktů na špičky tehdejšího státní i stranické „věrchušky“. Přesun farmaceutické fakulty z Brna do Olomouce výrazně podporoval především náměstek ministra školství pro vysoké školy a bývalý olomoucký učitel marxismu-leninismu Jaroslav Martinic („ostruhy“ v KSČ získal fabrikaci retribuční kauce proslulého olomouckého advokáta Leopolda Pospíšila), který pro tento transfer získal i ministra Františka Kahudu. Ostrý spor mezi oběma moravskými univerzitami ukončila až další reforma učitelského vzdělávání. V roce 1959 totiž vznikly pedagogické instituty jako vysoké školy pro vzdělávání učitelů prvního a druhého stupně primárních škol a výuka učitelství pro střední školy se tak výhradně vrátila do působnosti univerzitních fakult (na Moravě se pedagogické instituty ustavily v Brně, Jihlavě, Gottwaldově – dříve a nyní Zlíně, Olomouci a Ostravě). Z fakulty společenských

věd VŠP v Olomouci vznikla v roce 1958 opětovně fakulta filozofická; fakulta přírodních věd se přeměnila ve fakultu přírodovědeckou. Doplňme, že brněnská farmaceutická fakulta zůstala v jihomoravské metropoli jen krátkou dobu – v roce 1960 byla sloučena s fakultou bratislavskou v jedinou celostátní farmaceutickou fakultu se sídlem v Bratislavě. Existence olomoucké VŠP znamenala pro celkový vývoj olomoucké univerzity určité regres, a to zejména v oborech humanitních, kvalitativně do jisté míry až příliš formovaných výrazným pedagogickým akcentem. Přírodovědecké obory se vyvíjely vcelku kontinuálně a dokázaly již na počátku 60. let se výrazněji profilovat i vědecky.

Zmínovaný XX. sjezd sovětských komunistů nemalo otřásat režimem lidové demokratických zemích. „Vlna oteplení“ dorazila i do Československa a začala ovlivňovat i situaci na zdejších vysokých školách. Tradičně se probudili také vysokoškolští studenti, kteří vyjádřili svoji nespokojenost na květnových majálesech – motem tehdejších vysokoškolských majálesů se stalo skandované heslo „Dejte nám Kahudu, my mu dáme přes hubu“, které poněkud jednostranně vinilo tehdejšího rezortního ministra z deformací domácího terciárního školství. Vysokoškolský majáles proběhl i v Olomouci, pravděpodobně však nebyl tak politicky vypjatý jako v Praze, když jej s povděkem kvitoval i tehdejší předseda Národního shromáždění a olomoucký rodák Zdeněk Fierlinger, který přijal pozvání olomouckých vysokoškoláků a osobně zhlédl majálesovou veselici.

Dělnická bouře v polské Poznani a zejména střelba v budapeštských ulicích však československé mocenské centrum nemalo vyděsily. A tak byly v Československu v roce 1958 zahájeny tzv. třídně-politické prověrky, které měly občanům Československa připomenout, že naděje v liberalizační změny, vyvolané odhalením kultu J. V. Stalina, jsou nanejvýš bezpředmětné. Třídně-politické prověrky na UP realizovaly tzv. dělnické prověřkové komise sestavené z externích osob, které s UP neměly nic společného. Prověřkoví komisaři často policejními metodami (tzv. „výslechy na člověka“) zkoumali nejen kádrově politickou minulost pracovníků UP (včetně jejich chování za okupace), ale i nejrůznější diskrepance v osobním životě (konzumace alkoholu a mimomanželské milostné styky) a majetkové poměry (především údajná obohacování se bezprostředně po květnu 1945). Původně připravovaný rozsah tohoto perzekučního aktu, organizovaného J. Hrbkem, je stěží uvěřitelný – do roku 1960 např. lékařskou fakultu měli nuceně opustit František Šantavý, František Slabihoudek, Jan Kabelík, František Mikula, Jiří Lenfeld, Pavel Lukl a další vynikající odborníci. Tyto perzekuční akty pravděpodobně zastavilo přijetí nové ústavy – KSČ seznala, že Československo vstupuje do kvalitativně nové vyvojové etapy budování socialismu, kdy se zdálo, že není potřeba vynucovat loajalitu masovou perzekucí.

PhDr. P. Urbášek

**Redakční rada a redakce
Žurnálu UP přeji čtenářům,
autorům i všem členům
univerzitní obce příjemné
prožití prázdninových dnů
a těší se na shledanou na
začátku akademického
roku 2006/2007.**

